Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Газета 1918 йил 21 июндан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

№ 116 (20. 084) • 1988 йил 20 май • жума • Баҳоси 3 тийин.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросида

18 май куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг мажлиси бўлди. КПСС Марказий Комитетининг «Ўзбекистон ССР, Тожикистон ССР ва Туркманистон ССРда агросаноат комплексининг табиий-иқтисодий потенциалидан қониқарсиз фойдаланилаётганлиги тўғрисида»ги қарорининг бажарилиши юзасидан «Главсредазирсовхозстрой» иши тўғрисидаги масала кўриб чиқилди.

«Главсредазирсовхозстрой» суғориладиган майдонларни реконструкция қилишга ажратилаётган капитал маблағлар структурасини қайта кўриб чиққанлиги таъкидланди. Натижада ўтган йили янги ерларни ўзлаштириш икки баравардан кўпроқ камайди, ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилашга оид ишлар 1,7 баравар кўпайди.

Айни вақтда «Главсредазирсовхозстрой» қўриқ ерлардаги мавжуд ишлаб чиқариш-иқтисодий потенциалдан фойдаланиш самарадорлигини ошириш юзасидан кўраётган тадбирлар ниҳоятда етарли эмас, пировард натижалар паст. Умуман қўриқ зонадаги деҳқончилик ва чорвачилик норентабел бўлиб қолмоқда.

«Главсредазирсовхозстрой» раҳбарияти чўлқуварларнинг социал таъминоти масалаларига, ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, сув ресурсларидан оқилона фойдаланиш масалаларига юзаки қарамоқда. Қўриқдаги посёлкаларни ободонлаштиришга ажратилаётган маблағлар ўзлаштирилмаяпти, соғлиқни сақлаш ва маданият объектлари суст қурилмоқда.

Қўриқдаги хўжаликларни кадрлар билан мустаҳкамлаш ҳануз ўткир муаммо бўлиб турибди, қўнимсизлик кўп, бошқа областлардан кўчиб келаётган кишиларга зарур шарт-шароит яратилмаяпти. Пудрат ва хўжалик ҳисоби кам самара билан жорий этилмоқда. Меҳнатни ташкил этишнинг ана шу формаларига ўтган коллективларни аниқ-пухта рўйхатга олиш йўлга қўйилмаган. Бу коллективларда янгича ишлашдан ҳар бир кишининг манфаатдор бўлиши учун шарт-шароит яратилмаган. «Главсредазирсовхозстрой» партия комитети раҳбарларга нисбатан зарур талабчанлик қилмаяпти.

Марказий Комитет Бюроси «Главсредазирсовхозстрой»нинг КПСС Марказий Комитети қарорини бажариш соҳасидаги ишини етарли эмас, деб топди. «Главсредазирсовхозстрой» (ўртоқ Э. Турсунов) коллегияси ва партия комитети (ўртоқ Б. Муталипов) территориал бошқармалар, бирлашмалар ишини қайта қуришда, суғориладиган ерлардан самарали фойдаланишни таъминлашга уларнинг куч-ғайратини сафарбар этишда сусткашлик қилмоқдалар. Мазкур масала юзасидан қабул қилинган қарорда «Главсредазирсовхозстрой»нинг ишлаб чиқариш-иқтисодий потенциалдан самарали фойдаланишни кучайтиришга оид фаолиятининг конкрет йўналишлари белгиланди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг мажлисида бошқа бир қанча масалалар ҳам кўриб чиқилиб, улар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

М. С. ГОРБАЧЕВ П. ТИНСУЛАНОН БИЛАН УЧРАШДИ

М. С. Горбачев расмий визит билан Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турган Таиланд Бош министри Прем Тинсуланон билан 18 май куни Кремлда учрашди.

М. С. Горбачев меҳмон билан саломлаша туриб, Таиланд ҳукумати бошлиғининг визити иккала мамлакат ўртасидаги муносабатларни ривожлантиришга хизмат қилади, деб умид билдирди. Шу кунларда бўлиб ўтган Совет — Таиланд музокаралари Совет Иттифоқининг барча мамлакатлар билан мулоқот ва ҳамкорликни кенгайтиришга, халқаро вазиятни соғломлаштиришга қаратилган ташқи сиёсати умумий йўлига мос бўлиб тушди. Бу сиёсатга янгича тафаккур принциплари асос қилиб олинган. Совет раҳбарияти бу принципларни шунчаки эълон қилиб қолмай, шу билан бирга ядро аслаҳахоналарини қисқартиришга, химиявий қуролни тақиқлашга, оддий қурол-яроғларни қисқартиришга қаратилган амалий таклифларда изчиллик билан рўёбга ҳам чиқармоқда. Биз етилган халқаро муаммоларни ҳал этиш йўлларини излашга барча давлатларни таклиф қиламиз.

П. Тинсуланон Совет Иттифоқида рўй бераётган жараёнларга Таиландда қизиқиш билан қаралаётганини, Совет Иттифоқининг халқаро тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлаш йўлидаги кенг миқёсли ташаббуслари хайрихоҳлик билан кутиб олинаётганини айтди. Бош министр Таиланд ҳукуматининг турли соҳаларда Совет Иттифоқи билан муносабатларни ривожлантиришдан манфаатдор эканини изҳор этди.

Суҳбатда Кампучиядаги аҳволни сиёсий воситалар билан бартараф этиш муаммосига муносиб эътибор берилди. Суҳбатдошлар мазкур проблеманинг ҳал этилишини фақат сиёсий воситалар билан, музокаралар йўли билан таъминлаш мумкин, деган фикрга келдилар.

М. С. Горбачев Совет Иттифоқининг маҳаллий муаммоларга ёндашувини баён этиб, жаҳон ҳамжамияти орттирган тажрибани ибрат қилиб кўрсатиб, уларни — ҳатто энг мураккаб, эскириб кетган муаммоларни ҳам сиёсий жиҳатдан бартараф этиш йўлида ҳал қилиш кераклигини таъкидлади. Можароларни ҳарбий йўл билан ҳал этиб бўлмайди.

Бу гап Кампучия муаммосига ҳам тўла-тўкис тааллуқлидир. Уни мавжуд реалликларни тан олиш асосида, яъни бу можарога бирон-бир тарзда жалб этилган барча кучларнинг иштирокида ҳал қилиш зарур. Кампучиялик ва вьетнамлик дўстларимизнинг позицияси ҳам ана шундай.

Мазкур муаммони барча томонларнинг манфаатларини эътиборга олиб ҳал қилиш, бир-бирига пешвоз чиқиш лозим. Бу ўринда ҳам манфаатларнинг мувозанати бўлиши керак. Агар шундай ёндашув устунлик қиладиган бўлса, можаронинг бартараф этилишини тез яқинлаштириш мумкин. Бунга АСЕАН мамлакатлари, Таиланд ҳам кўмаклашишлари мумкин бўлур эди.

Таиланд Бош министри ҳозирги вақтда Кампучия муаммосини ҳал этиш учун қулай шарт-шароит вужудга келмоқда, деган маънода гапирди. Шу муносабат билан у Кампучия муаммосини ҳал этишдан манфаатдор бўлган томонларнинг Жакартада бўладиган учрашувини эслатиб ўтди.

АСЕАН мамлакатларининг халқаро ва маҳаллий муаммоларни ҳал этишга қўшаётган мустақил ҳиссаси Совет Иттифоқида юқори баҳоланмоқда, деди М. С. Горбачев. СССР шу уюшмага кирадиган барча мамлакатлар билан яхши муносабат ўрнатишни хоҳлайди. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ҳозир АСЕАНнинг доимий комитетида Таиланд раислик қилаётганини назарда тутиб, АСЕАНга аъзо бўлган мамлакатларнинг раҳбарларига Бош министр орқали салом топширди ва Совет Иттифоқининг шу ташкилот билан ҳамкорлик қилиш истаги астойдил эканини тасдиқлади.

П. Тинсуланон бўлажак олий даражадаги Совет — Америка учрашуви муносабати билан М. С. Горбачевга муваффақият тилади.

М. С. Горбачев суҳбатни якунлаб, Совет Иттифоқи билан Таиланд ўртасидаги муносабатлар янада ривожланиб, шу тариқа муштарак ёндашувларни аниқлашга, экономикада, савдо-сотиқда, бошқа соҳаларда ўзаро манфаатли алоқаларни кучайтиришга кўмаклашади, деб ишонч билдирди.

Бош министр М. С. Горбачевни Таиландга боришга таклиф этди. Бу таклиф миннатдорчилик билан қабул қилинди.

Учрашувда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. И. Рижков қатнашди.

(ТАСС).

М. С. ГОРБАЧЕВ АМЕРИКА ЖУРНАЛИСТЛАРИ БИЛАН УЧРАШДИ

М. С. Горбачев 18 май куни Американинг «Вашингтон пост компани» ноширлик корпорацияси журналистлари группаси билан учрашди, суҳбатлашди ва уларнинг саволларига жавоб қайтарди. Учрашувда: корпорация правлениесининг раиси К. Грэхэм, «Ньюсуик» ҳафталик газетасининг бош редактори Р. Смит, «Вашингтон пост» газетасининг редакторлари Д. Хогленд ва М. Гринфилд, «Вашингтон пост» газетаси редакторининг ички сиёсат масалалари билан шуғулланувчи ўринбосари Р. Кайзер қатнашдилар.

Суҳбат совет матбуотида 23 май куни, АҚШ да босилиб чиққандан сўнг эълон қилинади.

(ТАСС).

МУКОФОТЛАР ТОПШИРИЛДИ

19 май куни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумида мукофотлар топшириш маросими бўлди. Катта меҳнат муваффақиятларига эришганлиги, коллективнинг жамоат ҳаётида фаол қатнашганлиги ҳамда Ўрта Осиё темир йўлининг 100 йиллиги муносабати билан Ўрта Осиё темир йўли бошқармаси ҳамда унга қарашли ташкилотларнинг ишчи ва мутахассисларидан бир группасига республиканинг фахрий унвонлари берилганлиги тўғрисидаги гувоҳномалар ва кўкракка тақиладиган тегишли нишонлар, шунингдек Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиқлари топширилди.

Мукофотларни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси П. Ҳабибуллаев топширди.

* * *

19 май куни Октябрь Революцияси орденли Ўрта Осиё темир йўли бошқармасида тармоқнинг илғор меҳнатчиларига кўкракка тақиладиган «Фахрий темирйўлчи» нишонларини топшириш маросими бўлди.

Илғорлардан юз киши ишда эришган муваффақиятлари, ташаббус кўрсатганликлари ва темир йўлнинг 100 йиллиги муносабати билан ана шундай нишонларга сазовор бўлишди.

Темирйўлчиларга мукофотларни СССР темир йўллар министри Н. С. Конарев топширди. (ЎзТАГ).

XIX БУТУНИТТИФОҚ ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯСИ ШАРАФИГА

ПУДРАТЧИЛАР ДАЛАСИДА

Китоб районидаги «Навбаҳор» совхозининг Парда Абдуллаев бошлиқ бригадаси аъзолари икки йилдирки пудрат асосида ишламоқдалар. Ўтган давр мобайнида коллективда ҳамжиҳатлик, ўзаро ёрдам, ташаббускорлик, ер ва бошқа ресурсларга ҳақиқий хўжайинлик туйғуси қарор топди. Ҳамма юксак пировард натижа учун жон куйдириб, ташаббус кўрсатиб ишлайдиган бўлди. Бу, ғўза парвариши ва ҳосилни йиғиб териш билан боғлиқ барча агротехник тадбирлар комплексини қисқа муддатда, ғоят сифатли бажариш имконини беряпти.

Биргина мисол. Бригада миришкорлари чигит экиш мавсумига пухта ҳозирлик кўришгани туфайли муҳим тадбир саноқли кунларда якунланди. Чигит ернинг табиий намига ундириб олинди. Шу туфайли пахтакорлар ғўза парваришини одатдагидан анча олдин бошлашга эришдилар. Айни кунларда бригада далаларида ўсимликка иккинчи ишлов бериш уюшқоқлик билан давом эттирилаётир. Деҳқон меҳрига қонган ғўзалар кун сайин кўкка бўй чўзмоқда. Суратда: бригадир П. Абдуллаев механизатор М. Алиқуловга йўл-йўриқ бер-япти.

Ш. ШАРОПОВ фотоси (ЎзТАГ).

ДЎСТОНА СУҲБАТ

19 май куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов республикамиз бўйлаб сафарга чиққан Германия Коммунистик партияси Раиси Герберт Мисни қабул қилди.

Р. Н. Нишонов суҳбат чоғида меҳмонга Ўзбекистон коммунистлари мамлакатда амалга оширилаётган қайта қуришда, жамият иқтисодий ва маънавий ҳаётининг барча соҳаларини янгилашда фаол иштирок этаётганликлари ҳақида гапириб берди. Республика меҳнаткашлари XIX Бутуниттифоқ партия конференциясини муносиб кутиб олишга тайёргарлик кўраётганликлари таъкидланди. Меҳнат коллективларида хўжалик юритишнинг янги методлари тобора кенг кўламда жорий этилмоқда. Давлат ва ижтимоий масалаларни ҳал этишда Советларнинг роли анча ошмоқда. Республика меҳнаткашларининг куч-ғайрати ишлаб чиқаришни интенсивлаш, ўтмишдаги мавжуд салбий ҳодисаларга узил-кесил барҳам бериш, иқтисодий ва социал вазифаларни ҳал этишга қаратилгандир.

Герберт Мис Совет Иттифоқининг тинчликсевар ташқи сиёсати бутун жаҳонда тобора кенг миқёсда қўллаб-қувватланаётганлигини уқтириб ўтди. Мамлакатимизда содир бўлаётган ижобий ўзгаришлар халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракатига баракали таъсир этмоқда.

Суҳбат чоғида Афғонистондан совет қўшинлари чекланган қисмларини олиб чиқиб кетиш бошланганлиги муносабати билан мамнуният изҳор этилди. Бу регионлаги аҳволни барқарорлаштиришга ёрдам беради.

Суҳбатда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари М. Ҳ. Холмуҳамедов қатнашди.

* * *

Шу куни Герберт Мис Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасига борди, Р. Р. Шредер номидаги боғдорчилик ва узумчилик илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасида бўлди.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН БИЛАН ТАНИШУВ

Финляндия, Дания, Ирландия партия ходимлари — КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Ижтимоий фанлар институти тингловчиларидан бир группаси Тошкентга келиб, Ўзбекистон ҳаёти, республика партия, совет ва жамоат ташкилотларининг иш тажрибаси билан танишмоқда.

Институт тингловчилари ўқув-танишув практикаси чоғида В. И. Ленин Марказий музейининг Тошкент филиалини, Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасини бориб кўрдилар. «Ташсельмаш» заводида, Р. Р. Шредер номли боғдорчилик ва узумчилик илмий-ишлаб чиқариш бирлашмасида бўлдилар. Ўзбекистон касаба союзлари республика Советининг, Ўзбекистон Ёзувчилар союзининг раҳбарлари, «Совет Ўзбекистони» газетаси редакциясининг ходимлари билан суҳбатлар бўлди. Чет эллик меҳмонлар В. И. Ленин номли Тошкент давлат университети партия комитетининг аъзолари ва студентлари билан учрашдилар. Улар шаҳардаги маҳалла комитетларидан бирига бордилар, тошкентликларнинг хонадонида бўлдилар, Самарқандга сафар қилдилар.

КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Ижтимоий фанлар институтининг тингловчиларини 19 май куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари М. Ҳ. Холмуҳамедов қабул қилди.

(ЎзТАГ).

ХЎЖАЙИН БЎЛИШ ОСОН ЭМАС

Бу йил Гурлан райони хўжаликлари чигит экишни областда биринчи бўлиб тамомладилар. Ўн бир минг гектардан ортиқ майдоннинг ҳаммасида уруғ бехато ундириб олинди.

Гектарларнинг тўла, кўчатлар сонининг бут бўлиши таъминланди. Яганалаш ва биринчи цикл парвариш қисқа муддатда, юқори сифатли ўтказилди. Биринчи ва иккинчи культивациялаш билан бир вақтда экинни азотли ўғитлар билан озиқлантириш туфайли ғўза ривожи анча тезлашди.

Дала ишлари муваффақиятини таъминлаётган омиллар тўғрисида гап борганида, қайта қуриш жараёнининг деҳқончиликка янгича муносабатни қарор топтиришга ҳаётбахш таъсирини айтиб ўтмоқ керак.

РАПО раиси Т. ОРТИҚОВ бу ҳақда шундай деди:

— Деҳқонга ақл ўргатиш, буйруқ бериш, унинг ишларига ҳадеб аралашаверишга чек қўйилганлиги ижобий самаралар бермоқда. Хўжалик ҳисобига, пудрат методига ўтиш натижасида ер, техника, моддий ресурслар ўзининг жонкуяр эгасини топди. Хўжайин бўлиш, мустақил ишлаш деҳқоннинг масъулиятини ошириб, уни виждоний бурчини ҳалол оқлашга ундамоқда.

ҒЎЗА ПАРВАРИШИ ҚАНДАЙ БОРЯПТИ?

...Бу фикр замирида ҳақиқат бор. Мавжуд 123 та пахтачилик бригадасининг 92 таси тўла хўжалик ҳисобига ўтган, қолганлари янги усулга ўтишга ҳозирлик кўришяпти. 2942 та пудратчи оила пахта етиштириш билан шуғулланмоқда.

Хўжаликларда бўлганимизда инсон омили резервлари ва имкониятларини тўлароқ рўёбга чиқарилаётганлигига қаноат ҳосил қилдик. Ҳар бир пудратчи ўз ҳуқуқлари ва мажбуриятларини яхши билади. Шартнома мажбурияти — муқаддас, уни бажариш қонунга айланган.

— Бизга ҳам осон эмас, — дейди «Коммунизм» колхози участка бошлиғи, Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофоти лауреати Гулмамат Ҳайтматов, — бригадалар коллектив пудрат методига ўтган. Пудрат шартномасини бузиб кўр-чи?! Ҳар бир бригадага техникани, минерал ўғитни, ёнилғини, сувни ўз муддатида етказиб бериш шарт. Колхоз правлениеси бунинг учун масъул, ахир. Раҳбарлар, мутахассислар андак бепарволик кўрсатишса, пудратчилар олдида жавоб беришади.

Участка бошлиғи айтганидек, ҳамма ерда қатъий ҳисоб-китоб билан иш кўрилаётганлигига, ўзаро талабчанлик, юксак интизом қарор топганлигига гувоҳ бўлдик. Айниқса, ишнинг сифати устидан назорат биринчи ўринга қўйилган.

Район хирмонига бу йил ўн минг тонна пахта билан ҳисса қўшадиган «Коммунизм» колхози далаларини кезарканмиз, ғўзаларнинг гуркираб ривожланаётганига, дала азаматлари меҳнатда фидойилик кўрсатишаётганлигига гувоҳ бўлдик. Тўлибой Саидабдуллаев, Рустам Аҳмедов бошлиқ бригадаларда ғўзага ишлов ва озиқ беришда агротехника талабларига қатъий амал қилинмоқда. Ҳар туп ниҳол ҳисобда ва ардоқда.

— Эҳтиётсизликдан бир туп ғўзага шикаст етказганим учун балога қолганман. Танбеҳдан кўра раҳмат эшитган яхши эмасми. Ҳалол, унумли ишлашдан ўзимиз ҳам манфаатдормиз, — дейди механизатор Гулим Искандаров.

«Коммуна» колхозининг Тўлғаной Маткаримова, «Правда» колхозининг Ғани Раҳимов, Киров номли колхознинг Соли Йўлдошев бошлиқ бригадаларида ғўза парвариши жадал, аъло сифатли ўтказилаётганлигини, бунда энг аввало пудратнинг афзаллигини яққол ҳис этдик.

Гурланлик тажрибали деҳқон, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Аллом Маткаримовнинг фикри диққатга сазовор:

— Ҳар қандай мақбул усул каби пудрат методининг кутилган натижани бериши одамларга боғлиқ. Пудрат шартномаси бузилмаслиги, деҳқон ташаббуси қўллаб-қувватланиши, унинг эҳтиёжлари тўла қондирилиши зарур. Менимча, ўтмишдаги салбий ҳодисалар учун деҳқон айбли эмас. Бир гуруҳ виждонсизларнинг кирдикорлари заҳматкаш пахтакорни бадном қила олмайди. Пахтакорлик касби ва шарафини ҳалол меҳнат билан улуғлайверамиз.

...Пахта далаларидаги зарбдор меҳнат бу сўз ҳаққоний эканлигидан далолат бермоқда.

Ф. ЗОҲИДОВ.

ПИОНЕРЛАР БАЙРАМИ

19 май куни Ўзбекистон пойтахтининг В. И. Ленин номли майдони қизил галстук таққан бахтиёр болалар билан гавжум бўлди. Тошкентлик ёш ленинчилар бу ерга В. И. Ленин номли Бутуниттифоқ пионерлар ташкилотининг 66 йиллигига бағишланган тантанали линейкада қатнашиш учун келдилар. Ўқишда ва жамоат ишларида ўрнак кўрсатган энг яхши пионерларга В. И. Ленин ҳайкали пойига ҳамда Номаълум солдат қабрига гуллар қўйиш ишониб топширилди. Пионерлар партия ишига садоқатли бўлиш, совет халқининг революцион, жанговар ва меҳнат анъаналарига содиқ қолиш ҳақида қасамёд қилдилар. Улар ёш авлод бугунги кунда тинч осмон остида яшаб ўқиши учун ўз ҳаётларини қурбон қилган ота-боболари хотирасини муқаддас билиб, қалбларида сақламоқдалар.

Шу куни республиканинг барча шаҳар ва қишлоқларида тантанали линейкалар бўлди. Уруш ва меҳнат қаҳрамонлари ҳайкаллари ёдгорликлари олдида пионерлар фахрий қоровули саф тортиб турди. Мамлакат учун оғир бўлган йилларда яшаган пионерлар катта авлодининг жасорати бугунги болалар ва қизларни илҳомлантирмоқда. Улар билим чўққиларини эгаллашга интилмоқдалар, мустақилликка ўрганмоқдалар.

Шу куни В. И. Ленин номли пионер ва ўқувчилар республика саройида бўлган пионер активларининг комсомол ходимлари билан учрашувида ана шуларнинг ҳаммаси ҳақида гапирилди.

Учрашувда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари М. Ҳ. Холмуҳамедов, СССР Давлат халқ маорифи комитети раисининг ўринбосари В. Д. Шадриков қатнашдилар.

(ЎзТАГ).

ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТ — НАЗОРАТ ОСТИДА

«Узградострой» бирлашмасининг Нукус уйсозлик комбинати коммунистлари туб иқтисодий ислоҳотнинг бориши устидан қатъий партиявий назорат ўрнатдилар. Ҳозирнинг ўзидаёқ корхона коллективи маблағ ва материаллар сарфини ҳисобга олишнинг чек системасига ўтди. Планидан ташқари топширилган дастлабки уй илғор системани тезроқ жорий этишни талаб қилган партия ташкилоти қарори тўғрилигининг яхши далили бўлди.

Айрим мутахассислар бу иш муваффақиятсиз бўлади, деб тахмин қилган эдилар. улар коллективни ҳали «ғўр» деб ўйлашарди. Комбинат ишига хос бўлган иқтисодий ҳисоб-китобларни таҳлил қилган партия комитети коммунистлар, партиясизларнинг эътиборини кўплаб цемент, қум, бошқа материаллар исроф бўлаётганлигига қаратди. Бунинг сабаби оддий — мустақилликнинг йўқлигидир. Чунки бригадаларнинг ҳеч бирига пировард хом ашё тегишли бўлмайди ва унинг учун ҳеч ким жавобгарликни зиммасига олмайди. Исрофгарчиликни фақат қаттиқроқ назорат билангина бартараф этиш мумкин. Шунинг учун ҳам чек системаси бу йўналишда энг мақбул деб топилди. Аммо корхонада ҳамма ҳам бундай ўзгаришларни истайвермайди: эскичасига фикрлаш, эскичасига яшаш одати ўз таъсирини ўтказарди. Шундан кейин партия ташкилоти зиммасига одамларнинг тайёрга айёрлик, ўз кучига ишонмаслик кайфиятига барҳам бериш вазифаси юклатилди.

Ҳар бир цехда, бригадада коммунистлар уюштирган умумий йиғилишлар бўлиб ўтди. Бу йиғилишларда материал ва ресурслардан оқилона фойдаланиш тўғрисида гап борди. Уларнинг ҳар бирида ҳисоб-китоб шаклини ўзгартириш тўғрисида конкрет таклифлар айтилди. Партия комитетининг комиссияси бу таклифларни умумлаштириб, мутахассисларга ўрганиш учун берганида, улар таажжубларини яшира олмадилар: таклифлар йиғиндиси олимлар ишлаб чиққан чек системасини батафсил акс эттирган — фақат ишчиларнинг терминлари жўнроқ, келтирган мисоллари эса конкретроқ эди.

В. Макрушин, Л. Надейкина, М. Аюпов бригадалари биринчилардан бўлиб чек системасида ишлай бошлади. Бир ой ичида улар тежаган материал бир хонали квартира қуришга етар экан. Тежалган материаллар қийматининг бир қисмини бригада аъзолари мукофот тарзида олдилар. Бу намуна янги ишни ривожлантиришга яхши ҳисса қўшди — комбинатда кўпгина бошқа коллективлар чек системасига ўтказишларини талаб қилдилар.

Ҳозир корхонада чек системаси учта асосий цехда, ўнлаб бригадаларда жорий этилган, Нукус уйсозлари XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси очилиши кунигача пландан ташқари яна битта турар-жой биносини фойдаланишга топширишга аҳд қилдилар.

В. ГЛАДИЛОВ,
ЎзТАГ мухбири

XIX БУТУНИТТИФОҚ ПАРТИЯ КОНФЕРЕНЦИЯСИ ОЛДИДАН

ПАХТАЧИЛИК ИНТЕНСИВ РИВОЖЛАНСИН

Жиззах область партия комитети пленумидан

Область партия комитетининг пленумида «Пахтачиликни янада ривожлантириш ва тармоқдаги жиддий камчиликларни бартараф этиш юзасидан КПСС Марказий Комитети кўрсатмаларини ва Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг VII пленуми қарорларини бажариш бўйича область партия ташкилотларининг вазифалари тўғрисида»ги масала муҳокама қилинди.

Доклад тезислари олдиндан область газеталарида чоп этилди. Бу музокарада сўзга чиққан нотиқларга масалага чуқур, атрофлича ёндашиш, пахтачиликдаги жиддий камчиликлар сабабларини, юзага келаётган муаммоларни атрофлича таҳлил этиш имконини берди. Хўш, бу камчилик ва муаммолар нималардан иборат?

Таҳлил шуни кўрсатмоқдаки, область пахтачилигида сифат ўзгаришлари ҳали бошлангани йўқ. Тармоқнинг ривожланиши реал имкониятлар даражасидан узоқ. Жумладан, кейинги ўн йил давомида қарийб 90 минг гектар ер ўзлаштирилди, 10 та пахтачилик совхози ташкил этилди ва умуман, агросаноат комплексини ривожлантиришга 1 миллиард сўмга яқин маблағ сарфланди. Пленумда пахтачиликни ривожлантириш юзасидан бир қатор ишлар амалга оширилаётганига қарамай, етиштирилаётган пахта ва тола ҳажми 70-йиллар даражасида қолаётгани афсус билан қайд этилди.

Областдаги ҳар икки хўжаликнинг бири, бўлимларнинг 80 проценти, бригадаларнинг 67 проценти йиллик пахта тайёрлаш планини бажара олмагани билан муроса қилиб бўлмайди. Бунинг асосий сабаби хўжаликларда агротехника талаблари, хусусан алмашлаб экиш технологиясининг бузиб келингани, механизациялаштириш даражасининг пастлигидадир. Хўжаликлар раҳбарлари ва партия ташкилотлари эскича ишламоқдалар. Инсон омилига эътиборни кучайтириш, дала меҳнаткашларига зарур шарт-шароит яратиш масалалари суст ҳал этиляпти.

Мутахассис кадрлар интенсив технологиянинг ишлаб чиқаришдаги ролига етарли аҳамият бермаяптилар. Уларнинг замонавий иқтисодий усулларни, агротехникани яхши билмасликлари ишга жиддий халақит бермоқда. 1987 йилда янги технология фақат 13 процент майдонда, Арнасой ва Зарбдор районларида эса 8—9 процент майдонда жорий этилган, холос. Дўстлик районидаги Ленин номли, Саркисов номли, Зарбдор районидаги «Андижон», Пахтакор районидаги Акмал Икромов номли совхозларда замонавий техника қўлланилаётгандай қилиб кўрсатиляпти. Бироқ амалда бундай эмас. Бу хўжаликларда ҳосилдорлик 3—7 центнер камайиб кетгани бунинг далилидир. Мазкур хўжаликлар партия ташкилотлари шу каби фактлар билан муросасозлик қилишяпти.

Ўтган йили мавжуд ҳар тўртта пахта териш машинасининг биттаси теримда қатнашмади. Хўжаликларнинг 83 проценти машина терими планини бажармади. Бундай масъулиятсизлик оқибатида ўтган йили 100 мингдан ортиқ ишчи, хизматчи, студент ва ўқувчиларни теримга жалб этишга тўғри келди.

Қўл теримига сарфланган харажат 22 миллион сўмга етди. Биргина Тошкент шаҳридан келган ёрдамчиларга 5 миллион сўм ҳақ тўланди. Кўриниб турибдики, техникадан унумли фойдаланиш кейинга суриб қўйилаётгани қимматга тушмоқда. Ҳолбуки, колхоз ва совхозларда 1,5 миллион сўмлик техника фойдаланилмасдан ётибди. Агросаноат бирлашмалари мутахассислари, хўжаликлар раҳбарлари эса техникани сақлаш ва улардан унумли фойдаланиш масаласига панжа орасидан қараб келмоқдалар. Пахтакор район партия комитетининг биринчи секретари Б. Тожиев ўз нутқида таъкидлаганидек, оддий детални экин майдонидаги тракторга олиб бориб ўрнатиш ўрнига, тракторни совхоз ва ҳатто район марказига судраб келиш ҳоллари давом этмоқда.

Айни пайтда областдаги 40 минг гектардан ортиқ майдоннинг ҳолати қониқарсиз аҳволда. Жумладан, 33 минг гектар майдондаги ирригация-мелиорация воситаларини қайта қуриш, суғориш тармоқларини реконструкция қилиш, 19 минг гектар майдонни эса капитал текислаш зарур. Аммо бу ишларга мутасадди «Джизакстепстрой» территориал бошқармаси (Х. Тошев), область сув хўжалиги бошқармаси (А. Хожимуродов), область агросаноат комитети (Ў. Исмадиёров) юзага келган муаммоларни ҳал этишда кескин бурилиш ясай олмаяптилар. Аксинча Зомин районидаги «Ғалаба» совхози бош инженери Б. Холмуродов айтиб ўтганидек, ерни фойдаланишга топширишдаги қўпол камчиликлар ҳамон давом этмоқда. Бу борадаги тадбирлар бажарилмасдан қоғозда қолиб кетаётир.

— Ҳар йили пахта заводларидан олинган ўнлаб тонна уруғлик чигит сифатсиз чиқяпти, — деди Октябрь район Совети ижроия комитети раиси М. Абдулҳакимов. — Афсуски, область агросаноат комитети бу борада ҳалигача тартиб ўрната олгани йўқ.

Маълумки, уруғчиликда селекция ишлари муҳим роль ўйнайди. Лекин областда нав масаласи узил-кесил ҳал этилмади. Оқибатда ҳар ким ўз билганидан қолмаяпти. Арнасой, Октябрь районларида бу йил 108-Ф нави экилди. Ваҳолонки, ўтган йили тасдиқланган планда бу кўзда тутилмаган эди. Область хўжаликлари ҳар бир гектар ер ҳисобига ўртача 384 килограммдан минерал ўғит олмоқда. Бу республика кўрсаткичидан қарийб бир ярим баравар кўпдир. Минерал ўғитлардан бундай ҳисоб-китобсиз фойдаланилаётгани натижасида экинга солинган ҳар бир килограмм азот ҳисобига нормадаги 15—16 килограмм ўрнига 10—11 килограммдан пахта олинмоқда.

Мирзачўл районидаги Абай номли совхоз-техникуми бригада бошлиғи Р. Маматова, Жиззах районидаги Навоий номли колхоз бригадири, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони О. Раҳматовлар пахтачиликда бригада пудрати афзалликлари ва бу борада юзага келаётган айрим муаммолар хусусида гапирдилар.

Пленумда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси П. Ҳабибуллаев, область партия комитетининг биринчи секретари И. Умаров нутқ сўзладилар.

Пленумда XIX Бутуниттифоқ партия конференциясига делегатлар сайланди.

Пленум муҳокама этилган масалалар юзасидан қарор қабул қилди.

Б. САТТОРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Хўжалик ҳисобига ўтишга тайёргарлик кўрилмоқда

18 май куни Тошкентда Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон Нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари давлат комитетлари раҳбарлари ва мутахассисларининг регионал кенгаши ўз ишини тамомлади. Кенгашда СССР Нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси ишлари давлат комитети ҳамда тармоқ касаба союзи Марказий Комитетининг вакиллари қатнашдилар. Нашриётлар ва полиграфия корхоналари, газета ва журналларнинг редакциялари хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи пул билан таъминлашга ўтиши билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди. Нарх белгилаш муаммолари кўриб чиқилди. Кенгаш қатнашчилари ўз иш тажрибаларини ўртоқлашдилар, Тошкентдаги «Матбуот» полиграфия ишлаб чиқариш бирлашмасида бўлдилар.

(ЎзТАГ).

• Дунё воқеалари • Дунё воқеалари • Дунё воқеалари •

САВДО-СОТИҚ МИҚЁСИ КЕНГАЙМОҚДА

Бутуниттифоқ «Востокинторг» бирлашмаси билан Хитой Халқ Республикаси Синьцзян — Уйғур автоном райони (СУАР) импорт-экспорт компанияси Тошкентда уюштирган моллар виставкаси ўнлаб шартномалар тузиш билан тугади.

Хитой компанияси Ўрта Осиё республикалари, Қозоғистон ва РСФСРнинг бир қанча областлари кооператорларига ҳамда давлат савдоси ташкилотларига СССР билан чегара ёқаси савдо-сотиғи доирасида айирбошлаш учун тўрт минг хилдан кўп товар — енгил саноат маҳсулотлари, озиқ-овқат, электрон-техника, бинокорлик материалларини таклиф қилди. Совет Иттифоқилик ҳарифлар эса булар эвазига пўлат прокати, минерал ўғит, тўқув дастгоҳлари ва бошқа хил моллар беради. Булар орасида машҳур хонатлас ҳам бор.

— Виставканинг амалий натижаларидан мамнунмиз ва «Востокинторг» орқали савдо-сотиқни кенгайтириб бориш ниятидамиз, — деди Хитой делегациясининг раҳбари, СУАР халқ ҳукумати бош секретарининг ўринбосари Бай Пинжи. — Виставка ташкилотчилари — «Ўзбекбирлашув» ходимлари иш программаси тиғизлигига қарамай, бизни Ўзбекистон эришган ютуқлар билан, қадимий Самарқанд ва Тошкентнинг замонавий архитектураси билан таништириб чиқиш учун вақт топа билдилар. Делегациямиз Ғалаба байрами куни Тошкент отчопарида ўтказилган тантаналарда қатнашди. Совет Иттифоқилик ўртоқларни бизга виставка келтиришларини кутамиз, орадан бир йил ўтгач, биз яна Совет Иттифоқига келамиз. Савдо-сотиқнинг ривожланиши халқларимиз ўртасида дўстона муносабатларни яхшилашга кўмак беради.

(ЎзТАГ).

Ассалом, она-Ватан!

Афғонистондан қайтаётган Совет интернационалчи-жангчиларининг биринчи колоннаси 18 майда Термизга келди. Бизнинг жангчиларимиз она юртларига қадам қўйдилар.

Бу унутилмас воқеадир. Ўз интернационал бурчларини шараф билан бажарган жангчилар тўпланганлар олдидан тантанали сафда ўтдилар. Уларнинг бутун йўли гулларга тўлиб кетди... Кутиб олувчилар орасида жангчиларнинг ота-оналари ва яқинлари, дўстлари, партия ва совет органлари, жамоат ташкилотларининг вакиллари бор эди. Совет ва чет эл журналистлари ҳам шу ерда ҳозир бўлишди.

Она-Ватанга қайтишингиз билан!

Суратда: Она заминдаги парад пайти.

ТАСС телефотоси.

ИНҚИЛОБИЙ АФҒОН НАЗМИ АНТОЛОГИЯСИ

Ғафур Ғулом номли нашриётда ҳозирги замон афғон инқилобий назми антологияси нашрга тайёрланди. Уни Ўзбекистон Фанлар академияси Шарқшунослик институти билан Тошкент давлат университети шарқ факультетининг мутахассислари туздилар. Ана шу мутахассисларнинг бири — Шарқшунослик институти ходими, филология фанлари кандидати А. У. Усмоновдир. Афғон адабиёти мутахассиси бўлган бу олим узоқ йиллар давомида дўст мамлакатда ишлаган, маориф министрлиги билан ҳамкорлик қилган, Афғонистонда яшовчи ўзбеклар, туркманлар учун дарсликлар, қўлланмалар ва луғатлар тайёрлашда ёрдам берган. У бир неча йил Афғонистон фанлар академияси қошидаги пушту тилини ўрганиш халқаро марказида ҳам ишлаган. Шу ерда ўзбек шарқшунос олимининг афғон ёзувчилари ижоди ҳақидаги китоблари, совет — афғон дўстлиги ҳақидаги шеърий тўплами, Афғонистонда яшовчи ўзбеклар халқ оғзаки ижодиёти намуналари нашр этилган эди.

— Янги тўпламдаги асарларнинг бири менга айниқса қимматлидир, — дейди А. У. Усмонов. — Бу инқилобий фаолияти учун Пуличархи қамоқхонасига ташланган бандиларни озод қилган рус интернационалчи-жангчисига бағишланган «Андрей ҳақида баллада» деган асардир. Балладани Афғонистоннинг таниқли адиби ва жамоат арбоби Сулаймон Лойиқ ёзган. Унинг совет халқига нисбатан дўстлик ғоялари билан йўғрилган ватанпарварлик лирикасида мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатлар тарихида янги босқич бошланаётгани айниқса баралла янграйди. Женева аҳдномалари, совет қўшинларининг олиб чиқиб кетилиши афғон халқига анчадан бери орзиқиб кутилган тинчликни олиб келиши керак. Айни вақтда биз интернационалчи-жангчиларнинг жасорати ҳеч қачон унутилмаслигига ишонамиз.

Мен Афғонистонга 1978 йилда борганман. Савр инқилоби бўлган кунни, афғонистонлик оддий кишиларнинг қувончи, уларнинг порлоқ келажакка бўлган орзу-умидларини яхши эслайман. Аксилинқилобчилар халқнинг ана шу ишончини биродаркушлик уруши қонига ботиришга уриндилар. Афғонистонда менинг анчагина дўстларим қолган. Мен уларнинг «миллионлаб афғонлар Савр инқилобига ёрдам бергани келган, мамлакат мустақиллигини ҳимоя қилишда кўмаклашган совет жангчиларининг хотирасини ўз қалбларида миннатдорчилик билан сақлайдилар», деган сўзларини яхши эслайман.

(ЎзТАГ мухбири).

СОВЕТ ТЕПЛОХОДИДА ЁНҒИН ЧИҚДИ

ТОКИО, 18 май. ТАСС мухбири В. Головнин хабар беради: бугун тунда Япониянинг Осака портида турган «Приамурье» совет теплоходида кучли ёнғин чиқди. Кемада Япония бўйлаб ёшларнинг денгиз саёҳатида қатнашаётган 295 совет туристи, шунингдек команданинг 129 аъзоси бор эди.

Ёнғинга қарши олти соат давом этган шиддатли курашдан кейин ўт ўчирилди. СССРнинг Осакадаги бош консулхонасида ТАСС мухбирига айтишларича, теплоходдаги саёҳатчилардан ўн нафари ҳалок бўлди, биттаси бедарак йўқолди, 26 киши куйгани ва тутундан заҳарлангани учун ҳозир касалхонага ётқизилган. Уларнинг баъзилари оғир аҳволда. Азият чекканларга шошилинч медицина ёрдами кўрсатилмоқда. Теплоходдан кўчирилган пассажирлар ва команда аъзолари Осака шаҳри меҳмонхоналарига жойлаштирилди. Уларни олиб кетиш учун 20 май куни совет теплоходи келади.

Япониянинг денгиздаги хавфсизлик бошқармаси ва шаҳар маъмурлари азият чекканларга катта ёрдам бермоқдалар. Япония ҳукуматининг бош секретари Кэйдзо Обути бугун Токиода бўлиб ўтган матбуот конференциясида ҳалок бўлганларнинг оилаларига расмий равишда ҳамдардлик билдириб, «Приамурье» кемасидан кўчирилган кишиларга имкони борича ёрдам беришга тайёр турилганлигини айтди. Совет Иттифоқи билан дўстлик тарафдори бўлган Япония жамоат ташкилотлари азият чекканларга ёрдам фондига маблағ тўплай бошлади. «Мицуи Гинко» банкида махсус счёт очилди.

Теплоходда кечаси соат 1 билан 2 орасида ёнғин чиқди. Ҳозирча номаълум сабабга кўра кеманинг марказий қисмидаги иккинчи палубада жойлашган каюталар атрофида ўт чиққан. Кема бундан 27 йил муқаддам қурилган бўлиб, бу йил уни ишлатиш тўхтатилмоқчи эди.

«Тревога сигнали чалинганда пассажирларнинг кўпчилиги уйқуга кетган эди,— деди ТАСС мухбирига денгиз саёҳати директори Анатолий Алексеевич Скрильник телефон орқали. — Кемада аланга тез тарқалди, каюталар бирданига нафасни қайтарувчи тутунга тўлиб кетди. Вазият жуда оғир, контрол қилиш қийин бўлсада, ваҳима кўтарилмади».

«Одамларни қутқаришда ҳамма баравар қатнашди, — деди костромалик ёш туристлар группасининг раҳбари Александр Грибов. — Тутун орасидан биз эшикларни бузиб, куйган кишиларни олиб чиқдик. Йўлини олов тўсиб қўйган кишилар иллюминаторларни синдириб, сувга сакрадилар. Ҳозир маҳаллий маъмурлар бизни яхши жойлаштирдилар, ҳар томонлама ёрдам бермоқдалар».

ТАССнинг Гватемаладаги бўлимида портлаш

ГВАТЕМАЛА, 19 май. (ТАСС). Кеча кечаси маҳаллий вақт билан соат 2 дан 45 минут ўтганда ТАСС-нинг Гватемаладаги бўлими биносида номаълум шахслар қўйиб кетган иккита бомба портлади. Бино деярли бутунлай вайрон бўлди, автомашина яксон бўлди. Совет мухбири Александр Трушин ва унинг рафиқасига зиён-заҳмат етмади. Жиноят содир бўлган жойга полиция вакиллари келишди.

Илгари ТАСС бўлимига «Мано бланка» деган ўта ўнг террорчи ташкилотдан дўқ-пўписалар ёзилган хат келган эди.

ЭРТАК ва ЭКРАН

ОСИЁ, АФРИКА ВА ЛОТИН АМЕРИКАСИ МАМЛАКАТЛАРИ КИНОФЕСТИВАЛИ • Тошкент-88

ЯҚИН ВАҚТЛАРгача биз «Африка» деган сўзни эшитганимизда эртакларда нақл этиладиган ажойиб бир афсонавий дунёни кўз олдимизга келтирардикки, у воқеликка қараганда кўпроқ эртаклардаги ўлкага ўхшарди. Бу нотаниш ва сирли-сеҳрли ўлка ҳақида биз болалик пайтларимиздаиоқ қанчаю қанча афсоналар эшитганмиз!

Лекин Африка қитъасини қамраб олган қора булутлар секин-аста тарқала бошлади. Африка биздан унча узоқ эмас экан. Ҳозирги замоннинг ҳаво кемалари бир неча соат ичида сизни у қитъадан бу қитъага олиб бориб қўяди.

Африка энди сирли эмас. Ана шу афсонавий қитъани кўриш, унинг шаҳар ва қишлоқларини кезиш, азим дарёларида сузиш, энг муҳими, африкалик кишилар билан учрашиш, сўзлашиш, дўстлашиш орзу-истаги бир умр қалбимда яшаб келарди.

Кейинги йилларда СССР Кинематографчилар союзининг махсус туристлар группаси составида уч маротаба Африка қитъасига саёҳат қилдим. Парижда бизга: «Ҳозир Африка тропик ёмғирлар қучоғида» деб айтишган эди. Йўқ, бизни ёрқин ва сахий Африка қуёши кутиб олди. Самолёт қаноти остида чўл ва қирлар, африкаликларнинг кичик кулбалари ҳам, дарахтзору тепаликлар ҳам, қуёшда кумушдек ялтираб турган Нигер дарёси худди кафт устида тургандек кўзга равшан кўринди...

Ана шу Нигер дарёси соҳилига икки Африка мамлакати — Нигер ва Нигерия жойлашган. Биз ҳар иккала мамлакат киноэкранларида Африканинг илк ҳужжатли фильмларини кўрдик. Ўзимиз билан олиб борган «Илья Муромец» фильмини намойиш қилдик. Бизнинг кино дўстлигимиз ана шундан бошланган эди. 1986 йилда IX фестивалда Нигерия кино ишлаб чиқариш фирмаларидан бирининг бошлиғи, кинорежиссёр, продюссер, ўзи бош ролни ўйнаган Аделани Афоляна «Тақдир» фильмини Тошкент экранларида намойиш қилди.

Африка киноси ҳали ёш. Лекин у халқ ҳаётига дадил кириб келди. Машҳур ёзувчи, кинорежиссёр Сембен Усмон «Кино — бизнинг халқимиз учун кечки мактаб вазифасини бажармоқда», деб ёзган бўлса, сомалилик кинорежиссёр Муҳаммад Муса Ҳасан «Африкада кино — одамлар учун ўқув қуроли ва китоб ўрнини босди. Асрлар бўйи саводсиз қолиб келган халқимиз экрандан сабоқ олди», деб қайта-қайта таъкидлаган эди.

Халқда қизиқ бир ривоят бор: Мағриб мамлакатларини улкан қушга ўхшатишади. Жазоир давлати қушнинг танасини, Марокаш билан Тунис эса унинг қанотларини ташкил қилади. Дарҳақиқат, бу уч мамлакатнинг кўп жиҳатлари — араб тили, ислом дини, этнографик томонлари, расм-русумлари, маданияти, тарихий тақдирлари ўхшаш. Улар Франция мустамлакалари эди. Миллий озодлик учун курашлари ҳам ўхшаш — Марокаш, Тунис 1956, Жазоир 1962 йилда мустақилликка эришди. Кино санъатларининг ривожи ҳам деярли бир хил. Аммо, Жазоир бу араб мамлакатлари ичида етакчи ўринни эгаллайди. Кинофильмларининг аксарияти ҳарбий-ватанпарварлик мавзусига бағишланган. Айниқса, Аҳмад Рашиднинг «Хўрланганлар тонги», Слим Риаднинг «Йўл», Лаҳдар Ҳамининнинг «Ауресдан эсган шамол» ва «Декабрь» фильмлари инқилоб ғояларига бағишланган.

Марокашнинг биринчи бадиий фильми Муҳаммад Тафи ва Аҳмад Маскадининг «Яшамоқ учун ғалаба қилиш керак» картинасидир. Кейинчалик Ларби Баннани ва Абдулла Расиданнинг «Хурмо пишганда», Латиф Лалунинг «Баҳор офтоби» фильмлари яратилди. Айниқса, кинорежиссёр Суҳайль Бен Барканинг «Бир минг бир қўл» картинаси Марокаш кинематографчиларининг катта ютуғи бўлди. Фильм Карфаген халқаро кинофестивалида яхши кутиб олинди, Панафрика фестивалида Гран при соврини билан тақдирланди. Кейинги йилларда Марокаш киноси улкан ютуқларга эришди. Абду Ашубанинг «Тарунья», Нуритзин Саилнинг «Узоқ муддатли сафар», Абул Ваккарнинг «Хадда», Аҳмад Яшфиннинг «Даҳшат», Абелкарим Декаунинг «Ярмарка сотувчисининг бир куни» фильмлари дунё экранларига чиқди.

Москва ва Тошкент халқаро кинофестивалларида Бен Барканинг «Амок» фильми катта шуҳрат қозонди. Картина Марокаш ва Сенегал киночилари ҳамкорлигида яратилди. У озодлик ва мустақиллик учун курашни тасвирлайди. Асарда ирқчиликка қарши кураш ва бу йўлдаги чинакам ватанпарварлик, Жанубий Африка Республикаси халқининг ўз мустамлакачиларига қарши муросасиз кураши юксак бадиий манзараларда очиб берилади.

Асардаги воқеа бир қарашда жуда оддий бўлиб туюлади. Кичик бир қишлоқ ўқитувчиси Митциу бахт ва иш излаб кетган укаси, синглиси ва ўғлидан хат олади. Улар «катта шаҳарда ўз бахтларини топишибди» деб ўйлаб, йўлга отланади. Пойтахтга келиб, укаси Делиус заводда ишлаётганини эшитади. Синглиси Жозефина наркотик сотиб кун кўраётгани, ўғли Гашар одам ўлдириб, ўғирлик қилиб юргани устидан чиқади. Ўқитувчи ўз яқинларининг бундай қора тақдиридан ўта ҳаяжонланади, таҳликага тушади. У завод ишчиларининг қонунсизликка қарши иш ташлаганларининг, автобус ҳайдовчиларининг норозилик намойишининг, ирқчиларнинг уларга қарши шавқатсизлигининг гувоҳи бўлади. Намойишчилар ва тинч аҳоли устидан қилинаётган зўравонлик, ноҳақлик унда тузумга қарши чуқур ҳис-туйғулар уйғотади. Атроф-теваракдаги социал ўзгаришлардан унинг кўзи очилади. «Омма бирлашса, бир жойга жипслашса — ҳақиқий катта кучни ташкил этади» деган сўзнинг маъносини тушуна бошлайди.

Ҳаёт ҳақиқатини баланд пардаларда кўрсатишга эришган Бен Барка ўз фильмини, ўта фожиавий кадрларга қарамай, келажакка ишонч, халқ руҳини ҳеч қандай ирқчилик енга олмаслигига ишонч билан тугаллайди.

ЎТГАН фестивалда Бен Барка билан суҳбатлашдим, унга бир-икки савол билан мурожаат қилдим: «Сизнинг «Амок» фильмингиз Москва XIII халқаро кинофестивалида Олтин соврин олишга муваффақ бўлди. Фильмнинг кейинги тақдири ҳақида гапириб берсангиз?

— Москва ва Тошкент кинофестивалларидан кейин «Амок»ни кўпгина давлатлар сотиб олишди, — деди у.— Шу жумладан Америка Қўшма Штатлари, Канада, Янги Зеландия ва бошқа бир қатор мамлакатлар сотиб олишди. Бу бутун Африка киносининг ютуғидир.

Яқинда янги асар устида иш бошладим. Воқеа XVI асрда Ўрта ер денгизи мамлакатларида бўлиб ўтади. Саргузашт асосидаги бу фильмни Италия киночилари билан ҳамкорликда яратмоқчиман. Сценарийни машҳур «Жазоир учун жанг» фильмининг автори Адриано Бальзони билан бирга ёздик.

Энди Совет — Марокаш муносабатларига келсак, бу соҳада ҳамма жиҳатдан жиддий ютуқларга эришяпмиз. Жумладан, совет кинолари бизда зўр муваффақият билан намойиш этилмоқда. Яқинда «Қизил қўнғироқлар» фильми томошабинларга жуда манзур бўлди. Ўзим Москва ва Тошкент кинофестивалларида янги-янги номлар кашф этдим, кўплаб дўстлар орттирдим. Совет режиссёрларининг янги асарлари, хусусан, Н. Губенко Г. Панфилов картиналари менда катта таассурот қолдирди.

Сенегаллик Сембен Усмон Москвада, М. Горький номли киностудияда малака оширган. Ҳақли равишда уни Африка киносининг отаси деб атайдилар. Ёзувчи, кинорежиссёр, жамоат арбоби Сембен Усмон оғир ҳаёт йўлини босиб ўтди. Камбағал балиқчи оиласида туғилиб, қашшоқлиги туфайли ҳатто мактабни ҳам тугата олмай 15 ёшдан меҳнат фаолиятини бошлади. Кўп касбларни алмаштирди. Бирин-кетин «Қора докер (порт ишчиси)», «Иссиқ шамол», «Почтадан келган пул» романлари, пьесалар, шеърлар тўпламлари босилиб чиқди.

Сембен Усмоннинг биринчи экран асари — «Аравачали одам» қашшоқ қишлоқ йигитининг аянчли қисмати ҳақида ҳикоя қилади. Фильм Туре кинофестивалида яхши асарлардан деб эътироф этилди. «Почтадан келган пул» романи асосида яратган, Тошкент кинофестивалида намойиш этилган бадиий фильми кинорежиссёрга катта шуҳрат келтирди. Асарда олға сурилган ғоя ҳар бир томошабинга яқин ва тушунарли.

Сембен Усмон фильмларида асосий ролларни ўйнаётган Тереза Диоп Африка киносининг юлдузи ҳисобланади. У илк бор иштирок этган кинолента «Қора танли қиз» деб аталади. Бу асар ҳаётий воқеа асосига қурилган. Француз оиласида хизматкор бўлиб ишловчи қора танли қиз ўз жонига қасд қилади. Актриса бош қаҳрамонни шундай қилишга нима мажбур этганини ғоят ишонарли, бой бўёқларда эмоционал кадрларда кўрсатиб берди.

Фильм Дакар шаҳрида бўлиб ўтган негр санъати Умумжаҳон фестивалида махсус соврин билан тақдирланди. Сенегал тилида яратилган бу биринчи йирик бадиий фильм аввал Карфагендаги 1-Халқаро кинофестивалнинг Катта совринига, кейинчалик Парижда ҳар йили ёш киночиларнинг энг яхши асарлари учун бериладиган Жан Виго мукофотига сазовор бўлди. Ҳа, мустамлакачиликка қарши исён кўтарган, қаҳр-ғазаб ўтини сочган бу фильм ютуғида ҳеч шубҳасиз «Африка гўзали» — Тереза Диопнинг ҳиссаси катта.

Актриса Сембен Усмоннинг кейинги фильмларидаям (жумладан, «Эмитай»да) бош ролни ижро этди. Уни совет кинорежиссёри А. Спешнев ўзининг «Қора қуёш» бадиий фильмида иштирок этишга таклиф этди. Тереза картинада бош қаҳрамон Робера Мусомбенинг хотини ролини бажарди. Фильм авторлари бу бош қаҳрамон орқали Патрис Лумумба образини яратишга ҳаракат қилганлар.

Камерун, Нигерия, Гвинея мамлакатларининг киноафишаларида янги истеъдодли номлар — Жан Поль Нгасса, Мустафа Алассан, Пьер Диконг-Пиплар пайдо бўлди. Уларнинг фильмларида Африкага хос бўлган муаммоларни кўтариш, миллий озодлик ҳаракати, янгича шароитда янгича ҳал этилиши керак бўлган мавзулар ўзининг бадиий ифодасини топмоқда.

Озодликка эришиб, социалистик ривожланиш йўлидан бораётган Ангола, Конго, Мозамбик, Эфиопия давлатларида киноиндустрия, кино ишлаб чиқариш йўқ даражада эди. Уларга (айниқса Ангола ва Эфиопияга) Совет Иттифоқи, ГДР, Чехословакия ва бошқа социалистик давлатлар ёрдам қўлини чўзди. Киночи кадрлар етиштириш, уларни техника билан таъминлаш каби амалий ёрдамлар кўрсатилди. Дўстона ёрдам самараси қисқа вақтда кўзга ташланди. Мед Хонда ўзининг бир-икки ҳужжатли фильмидан сўнг «Қуёш» деган бадиий фильмини яратди. Унинг қаҳрамони буржуазия дунёсига қараб: «Мен сизлар олиб келган маданиятлардан оқарган бўлсам ҳам, аслида қоралигимча қолдим...» деб хитоб этади.

Машҳур Нигер режиссёри Ола Балогун «Озодлик учун!» деган янги фильмини экранлаштирди. Бу асарда Африка озодлиги учун кураш акс этади. Габон режиссёри Пьер Мари Донг «Эртага кун бошқа бўлади» кинолентасида мустамлакачиликка қарши исён кўтаради.

Мана шундай Африка фильмларини томоша қилганимда бошқа ижодкор дўстларим қатори мен ҳам Тошкент кинофестивалининг жаҳоншумул аҳамиятидан, хосиятидан, «Тинчлик, социал тараққиёт ва халқлар озодлиги учун!» деган шиорининг ҳаётбахш, илҳомбахш кучидан фахрланиб кетаман. Ва, беихтиёр хаёлимдан Африка киносининг бугунги ривожида, равнақида, санъаткорларининг самарали изланишларида ўнинчи бор иш бошлаётган Тошкент халқаро кинофестивалининг ҳиссаси ҳам каттадир деган фикр кечади. Биз, совет санъаткорларининг ишончимиз комилки, бу галги учрашувда ҳам биринчилар қаторида иштирок этиш истагини билдирган африкалик кинематографчилар экран санъатининг янги чўққиларини забт этадилар.

Сами АБДУҚАҲҲОР,
ёзувчи, кинодраматург.

Мамлакатимиз темир йўллари харитасида узундан-узоқ қалин ҳошияли қора чизиқлар кўзга ялт этиб ташланади. Дарҳақиқат Россия — жаҳонда биринчилардан бўлиб темир йўллар қурилишига киришган. Бугунга келиб СССР дунёда қудратли темир йўл давлати саналади. Мамлакат экономикаси ривожида темир йўллар тармоғи қудрати муттасил ортиб бориши ҳал қилувчи роль ўйнади. Дарвоқе, В. И. Ленин — темир йўл — экономиканинг қон томири, деганида тамоман ҳақ эди.

Ўрта Осиё магистрали қурилиши — мамлакатимиз темир йўллари тарихи йилномасида шонли саҳифалардан бири. Бу ўлкада жаҳон миқёсида иссиқ иқлим, чўл зоналаридан иборат сувсизлик шароитида дастлабки бор пўлат излар ётқизилди. Жаҳон амалиётида дастлабкилардан бўлиб ҳаракатдаги составларда паровозлардан воз кечилиб, янги хил локомотивлар — тепловозлардан фойдаланишга ўтилгани ҳам чакана гап эмас.

Ўрта Осиё темир йўлининг 100 йиллигига

ЭКОНОМИКАНИНГ ҚОН ТОМИРИ

ОТАШ АРАВА

...Туркистон ўлкаси шаҳарлари ичида темир йўл излари илк бор Каттақўрғонга етиб келди. Ўшанда 1888 йилнинг 17 апрели эди. Сал ўтиб — 15 май куни соат 12 ларда минглаб маҳаллий аҳоли вакиллари кўз ўнгида «оташ арава» Самарқандга пишқириб кириб келди.

Самарқандга биринчи поезд келганига бағишланган тантана Закаспий ҳарбий темир йўли қурилиб бўлганлигини ҳам ифода этарди. Орадан ўтган 100 йил кўп нарсадан — ўшанда Ўрта Осиё магистралининг биринчи босқичи барпо этилганидан, йўлнинг жуда кичик бир қисмигина қурилиб бўлганидан, аслида эса катта бунёдкорлик ишлари энди бошланажагидан ҳам далолат берарди.

Поезд Самарқандгача келгани ҳақидаги овозалар чет элларда кўп шов-шувларга сабаб бўлди. Айримлар йўл қурилиши нотабиий шароитларда олиб борилганидан ҳайратланса, баъзи бировлар қурилиш ишлари шунчалик қисқа фурсатда тугалланганидан ёқа ушларди. Айниқса, мутахассисларни инженерлик ечимларидаги жасоратлилик қизиқтирган бўлса, ажнабий сиёсатчиларни Россиянинг бу ўлкага шунчалар қизиқиб қараши ҳаяжонлантирарди. Хусусан, инглизлар ич-этларини еб бўлдилар.

Қурилиш тугалланиши биланоқ магистралда сафар қилган машҳур венгер сайёҳи Армилий Вамбери Каспий денгизидан то Самарқандгача чўзилган 1335 чақирим масофадаги йўлни «замонанинг энг диққатга сазовор иншооти» деб изоҳлади. Улуғ рус олими ва сайёҳи Н. Пржевальский 1888 йил сентябрида ушбу манзилни айланиб, «саҳро шароитида ҳақиқатан ҳам мўъжиза бу», деган хулосага келди.

Ҳали Закаспий темир йўли қурилиши тугалланмаган пайтдаёқ уни Ўрта Осиёнинг йирик иқтисодий, савдо ва маданий маркази Тошкентгача давом эттириш зарурлиги ҳақида гап борарди. Россия ҳукумати йўлни узайтириш тўғрисидаги Россия хусусий фирмалари, бошқа мамлакатлар акционерлик жамиятлари таклифларини турли доираларда кўриб чиқди. Фарғона водийси орқали Тошкентгача қуриладиган йўлни барпо этишга америкаликлар, Нидерландия фирмалари, албатта, инглиз компаниялари, Тошкент шаҳар думаси ҳам ўз капиталларини қўшажакларини таъкидладилар.

— Тошкент тармоғи орқали Андижон томонга қараб из ётқизишни жадаллаштириш керак! — Молия министри Витте, ҳарбий министр, Туркистон генерал-губернатори Вревскийлар шу фикр тарафдори бўлиб чиқдилар. Ҳукумат 1894 йили йўл қурилишини бошлаш зарурлигини маълум қилди. Қурилиш иши Темир йўллар министрлигига топширилди.

Иншоотни тиклаш инженер А. Н. Руднев зиммасига юкланди. 1895 йили қурилиш расман бошлаб юборилди. Тошкент шаҳар думаси Рудневга телеграмма йўллади; «Тошкент шаҳар думаси бу улуғ иш бошлангани билан сизни муборакбод этади ва қурилиш ишлари қисқа фурсатда муваффақиятли тугалланишига тилакдош».

Иш кўламлари кенгайиб борди. 1896 йилнинг ўзида Самарқанд участкасида 20 минг киши ишлади. Туркистон ичкарисида йўл барпо этиш кучайиб борди. Шу ният йўлида ҳеч нарсадан — унумдор ерлар баҳридан ўтишдан ҳам, деҳқон хонавайрон бўлишидан ҳам тап тортилмади. Самарқанд — Андижон участкаси оралиғида 5 минг деҳқон жабр кўрди.

«Тошкент йўли Самарқанд — Андижон тармоғи қурилиши илгарилаб боряпти, — деб ёзди «Туркестанские ведомости» 1897 йили. — Ҳозир Ховосдан 30 чақирим масофага рельс ётқизилди. Чинозгача 40 чақирим қолди. Ишчи поезди август ойи бошида Сирдарё соҳилига етиб боради, деб умид қилинмоқда. Шундан сўнг дарёга муваққат ёғоч кўприк қуриш бошланади... бунга икки ё уч ой вақт керак. Шундан кейингина Чинoздан Тошкентгача рельс ётқизишга киришилади».

Чор ҳукумати учун Тошкентга олиб борадиган йўл қуриш сиёсий жиҳатдан ҳам, стратегик мулоҳаза юзасидан ҳам муҳим эди. Бироқ бунда иқтисодий жиҳат эътибордан четда турмагани равшан. Ахир, йўл йирик пахтачилик райони — Фарғона водийсидан ўтиши бежиз эмас. Пахта хом ашёси зарурлиги хусусида гап очиш ортиқча. Ҳукуматнинг иқтисодий ва ҳарбий-стратегик қизиқишлари айнан шу масалада бир-бири билан жуда уйғунлашиб кетди. 1897 йил ноябрь ойида пўлат излар устидан биринчи поезд Қўқонга етиб борди. Икки йил ўтмаёқ йўл Тошкентгача қурилиб бўлди.

Ниҳоят, Самарқанд — Тошкент оралиғидаги темир йўл Ўрта Осиё магистрали деб номлана бошланди.

Йигирманчи аср арафасидаги 10 йилда Россияда темир йўллар қурилиши авж олди... 1906 йили Тошкент — Оренбург йўлида қатнов бошланиб, у Бутунроссия темир йўл тармоғининг узвий қисмига айланди. Красноводскдан Тошкентгача доимий қатнов бошланиши савдо ишларини юриштириб юборди, экин майдонлари кенгайиши, маҳаллий саноат ривожига туртки берди.

ШУ ЎРИНДА БИР ҚИЁС. Ўрта Осиё магистрали қурилгунча ўлкадан ташқарига 600 минг пуд пахта чиқарилган бўлса, 1898 йилга келиб бу рақам салмоғи 5 миллион пудга етди. Бу — Россия ҳар йили четдан 45 миллион сўмлик пахтани кам сотиб ола бошлади, демак. Магистрал даромади ҳам ортиб борди. Ялпи даромад 6 миллион 690 минг сўм (1898 йил)дан Андижон участкасида ҳаракат бошланиши билан 11 миллион сўмга (1900 йил) етди.

Ўлка аҳолиси онгининг ўсиши, ишчилар синфининг шакллана бориши магистрал бунёд этилиши билан чамбарчас боғлиқ.

ИШЧИЛАР ҚАЛЪАСИ

1917 йилнинг 28 октябри тонготари. Тошкент шаҳри бўйлаб янграган гудок наъраси катта сиёсий воқеа — Шарқда эски тузумнинг куни битганидан дарак берди.

Соат 6. Ўт ёқувчи Николай Немрудов иш бошланаётгани ҳақида одатдагидек хабар қилди — гудок чалди. Бироқ мастеровойлар гудок чалингунча, бошқа кўпчилик эса тундаёқ жой-жойларини эгаллашганди. Улар шу тонготарда содир бўлажак тарихий ҳодиса — ҳал қилувчи жанг бошланиши хусусида қизғин фикрлашиб олдилар.

Большевиклар ғилдирак цехининг кенг майдонидаги митингда қатнашишга даъват қилдилар. Митингда сўзлаган мастеровойлар, Тошкент Совети Ижрокоми аъзолари А. Я. Першин ва В. С. Ляпин вазият тўғрисида йиғилганларга тушунтириб бердилар. Петрограддаги ўртоқлар каби —, қурол кучи билан ҳокимиятни қўлга олиш учун қуролли қўзғолон бошлаш ҳақида якдил қарорга келинди. Қўзғолонга раҳбарлик қилиш Темир йўлчилар комитетига топширилди. Ишчи Г. Саричевга шартли тревога гудогини чалиш буюрилди.

Гудок овози тинмасданоқ маневр паровозларининг бўғиқ овозлари эшитилди. Шаҳарнинг турли томонларидан Тошкент Бош темир йўл устахонаси томон якка-якка ва гуруҳ-гуруҳ бўлиб революцион ишчилар ва солдатлар шахт билан ёпирилиб кела бошладилар...

Ҳарбий-революцион комитет буйруғига биноан, революция бошлангани ҳақидаги хабар ўлка учун сира унутилмас тарих бўлиб қолди.

Тошкентдаги Октябрь революцияси номли тепловоз ремонт заводи (ўша вақтларда корхона Бош темир йўл устахонаси деб номланарди)нинг шонли революцион ва бой меҳнат анъаналари бор.

Ишчилар, чинакам большевиклар революцион сабоғи замондошларимизга бебаҳо мерос бўлиб қолди. Завод Октябрь революцияси номи билан юритилишининг ўзи катта фахр. Бу азиз даргоҳдаги станокларда Туркистон республикасининг таниқли партия ва совет ходимлари ишлаганлари ҳам алоҳида эътиборли. Жанговар большевиклар Н. В. Шумилов, А. Я. Першин, В. С. Ляпин, А. А. Казаков, Д. И. Манжара, И. Т. Романов, С. З. Рубцов, М. Бекмуродов, Р. Т. Галькин, А. Толипов, М. Ҳусанхўжаев, Т. А. Шмаковларнинг муборак номлари ҳар биримиз учун қадрли.

Кадрлар камол топа борди. Мастеровойлар ва ишчиларнинг сиёсий онги ўсиб, коллективда янги социалистик муносабатларнинг шаклланиши қарор топишида бунёдкорлик учқунлари аланга олаверди. Корхона партия ташкилоти меҳнаткашларни коллективчилик, пролетар интернационализми руҳида тарбиялашга алоҳида эътибор билан қаради.

Улуғ Октябрь революциясидан кейин ҳам корхона коммунистлари олдида мураккаб вазифа турарди. Шовинистик руҳдаги кишилар билан орани очиқ қилиш керак эди. Революциягача бу ерда маҳаллий кишилар фақат «қора ишчи» бўлишлари мумкин бўлиб, бошқаларга нисбатан уларга оз ҳақ тўланарди. Малака талаб қиладиган юмушларга улар йўлатилмасди. Буни атайлаб миллий нифоқ солиш, ишчиларда парокандалик туғдириш мақсадида қилишарди.

В. И. Ленин кўрсатмасига биноан, Турккомиссия «мустамлакачилик психологияси билан кучли заҳарланган» Туркистон раҳбарларидан бир группасига ўлка чегараларидан чиқиб кетишни таклиф қилди. Ленин РКП (б)нинг Туркистондаги вазифалари тўғрисидаги Марказий Комитет қарори лойиҳасига мулоҳаза билдириб, Ўрта Осиё темир йўли, Тошкент устахоналари бир неча юз ишчисини кўчириш ва алмаштириш лозимлигини уқтирди.

Кўп ўтмай ишчилар малакаси, маҳорати, умумий билимини ошириш учун ҳунар мактаблари, саводсизликни тугатиш курслари очилди. Маҳаллий ишчи кадрлар сафи ўса борди, улар кўпчилик участкаларда етакчи касбларга жойлаштирилди. Корхона ҳузурида мусулмон фабрика-завод шогирдлиги мактаби ташкил қилинди. 1923-1924 ўқув йилида малакали механиклар, слесарлар, электр техниклар, дурадгорлар тайёрловчи мактабда 168 киши ҳунар ўрганди.

Уч революция воқеаларини бошдан кечирган бу корхона бора-бора республикамиз индустриясининг дастлабки йирик ишхонаси, ишчилар синфи ўчоғи сифатида довруғ қозонди. Завод ташкил топганлигининг 75 йиллигида у Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан мукофотланганлиги шунинг тасдиғи.

1917 йилнинг суронли кунларида катта ифтихор билан «Ишчилар қалъаси» дея оғизга тушган, Тошкент революцион қўзғолонининг марказига айланган корхона ишчи авлодлари ленинчи партиямиз ҳамиша барҳаёт ғояларига садоқатларини амалда намойиш этмоқдалар.

ИККИНЧИ ҚИЁС: Маҳаллий ишчилар синфи таркиб топа бошлади. Туркистон ўлкасининг, жумладан, уч областида темир йўл ишчиларини ҳам қўшиб ҳисоблаганда 1915 йилларда қарийб 39 минг ишчи корхоналарда меҳнат қилди. Уларнинг тахминан 17 мингги маҳаллий миллат ишчилари эди.

Ўрта Осиё магистралининг темир йўлчилари орасидан ташаббускор ишчи, мутахассислар етишиб чиқишида завод коллективининг ана шу меҳнат анъаналари илғор тажриба мактаби хизматини ўтади.

ҚАЙНАР БУЛОҚ

Октябрнинг ҳаётбахш нури мамлакатимиздаги ҳар бир гўша ва ҳар бир меҳнаткаш қалбини ёритгач, иқтисодий жиҳатдан қолоқ ўлкани илғор марраларга олиб чиқиш учун қизғин кураш бошланди.

Ўрта Осиё темир йўли коллективининг шонли беш йилликлар давридаги яратувчилик ишлари кўп. Улардан баъзиларини имконият доирасида сал шарҳлаб ўтишга ҳаракат қиламиз.

...1927 йил, декабрь. Партиянинг XV съезди мамлакат транспортчилари олдига тиғиз вазифалар қўйди. Юк ташиш ишларини жадаллаштириш керак. Ўлкада ташкил топган саноат корхоналари учун индустриал юклар, қишлоқ хўжалигига сув билан ҳаводек зарур деҳқончилик машина-ускуналари, нефть маҳсулотлари, ғалла ташишни сира кечиктириб бўлмайди. Уларни халқ хўжалиги орзиқиб кутиб турибди. Ўлкада социализмнинг қудратли пойдеворини барпо этиш зарурати пишиб-етилганди. Экономиканинг оғир ва енгил саноат тармоқларини ривожлантирмасдан туриб бунга эришишнинг иложи йўқ.

Темир йўлчилар биринчи беш йиллик вазифаларини бажаришга шитоб билан киришдилар. Беш йилликнинг дастлабки йилида Ўзбекистонда 2,4 миллион тонна халқ хўжалиги юклари ташилди. Жўнатилган юк 1,5 миллион тоннадан ортиқни ташкил этди.

1929 йил, апрель. XVI партия конференцияси мамлакатни илғор даражада индустрлашган давлатга айлантириш учун умумхалқ социалистик мусобақасини авж олдиришга даъват қилди. Беш йилликлар улуғвор вазифалари зарбдор суръатни талаб этарди. Халқ ижодкорлиги, ташаббускорлиги нималарга қодирлиги ҳамма жабҳаларда баралла намоён бўла борди.

1932 йил. Магистралда юк ташиш ҳажми тез ортди. Ҳужжатлар далолатича, йил охирига келиб фақат қурилиш материаллари ташишнинг ўзи 1913 йилги даражадан 16 ҳисса кўп бўлди.

Социалистик мусобақани ташкил этиш ҳақидаги ленинча кўрсатма халқ ташаббускорлиги булоғини мавжлантириб юборди. 1935 йил 31 августининг тунги сменасида Донбасс шахтери А. Стаханов рекорд кўрсаткичга эришди, нормани 14 баравар ошириб бажарди. Славянск депоси машинисти Пётр Кривонос рекордчи шахтердан ўрнак олиб, паровоз тезлигини 28 ўрнига 50 километрга етказди. Ўрта Осиё темир йўли Тошкент депосининг машинисти В. Емцов локомотивнинг ремонт орасидаги қатновини 105 минг километрга етказди.

Мамлакатни фашизм асоратидан асраб қолиш учун бошланган жангу-жадалларда темир йўлчилар меҳнат фронтида ҳам жасорат намуналарини кўрсатдилар. Тошкентлик машинист Степан Пустобоев металл тежаш ташаббуси билан чиқди:

— Иқтисод қилинган ҳар бир эҳтиёт қисм ҳарбий қудратни оширишини унутмайлик, — мурожаат қилди машинист ҳамкасбларига. — Локомотив деталлари техник қаровини ўрнига қўйишимизни, машина узеллари ремонти муддатини имкони борича узайтиришни вазият талаб қилиб турибди.

1948 йил. Темир йўлчиларнинг «Транспортный рабочий» газетаси темир йўл бошлиғи А. Қодиров Фарғонадаги Федченко станцияси юкловчиси Еремингa ташаккур эълон қилгани, ойлик маоши миқдорида пул мукофоти бериш ҳақидаги буйруқ имзоланганини хабар қилди. Еремин ҳаракатдаги составлардан оқилона фойдаланиб, ҳар вагонга нормадаги 14 ўрнига 18 тонна пахта толаси жойлашга эришди.

Темир йўл транспорти фаолиятини активлаштиришга партия раҳбарлиги кўпгина резервларни ҳаракатга келтиришга ёрдам берди. Саноат корхоналари ва бинокорлик ишхоналари партия ташкилотлари секретарларининг 1952 йил март ойида бўлган республика кенгаши резолюциясида омма ташаббускорлигига кўмаклашиш вазифаси қўйилди. Темир йўл узелларида, жумладан, Тошкент тепловоз-вагон ремонт заводида резолюция муҳокамасига бағишланган йиғилишлар бўлди. Коммунист Бержанский кўпгина ишчилар, хусусан ёшлар нормаларни бажармаётганлигини айтиб, ишчилар малакасини оширишга коммунистлар таъсирини кучайтириш лозимлигини таъкидлади. 3-цех коммунистлари йиғилишида мусобақага расмиятчилик билан муносабатда бўлаётган мастерлар қаттиқ танқид қилинди.

1956 йил. Мирзачўл қўриғини ўзлаштиришни тезлаштириш учун кўплаб машина-ускуналар ташиб келтириш керак эди. Когон депосининг машинистлари кам локомотивлар билан кўп юк ташиш мумкинлигини амалда исбот қилдилар. Қийин участкаларда ҳам тепловозлар тезлиги 580 километрга етказилди.

Етти йиллик план тақдири учун курашда тежамкорлик ҳаракати кенг қулоч ёйди. Магистралчилар миллиарди жамғармасини вужудга келтиришга бел боғланди. Мамлакат темир йўлларида биринчи бўлиб Тошкент депосининг тепловоз машинисти Василий Немудров уч ўрнига икки киши билан локомотив бошқариш ҳаракатини бошлаб берди. Шонли ҳаракат мамлакат миқёсида минглаб издошлар орттирди. Дастлабки йили ташаббускор машинист ишлайдиган депо коллективи темир йўлчилар миллиарди жамғармасига 1 миллион сўм қўшди. 1959 йили бошқа темир йўлчилар — Қўқон депосининг машинист-инструктори О. Нурматов, Октябрь революцияси номли завод токари А. Қодиров қатори В. Немудровга ҳам Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берилди.

1965 йил. Паровозлар ўрнини тепловозлар эгаллай бошлади. Тежамкорлик ҳаракатининг янги резервлари пайдо бўлди. Ховос, Самарқанд, Когон, Душанба деполарининг локомотивчилар бригадалари тажрибаси асосида магистралнинг 125 жойида ёнилғи тежаш тажриба мактаблари ишлай бошлади. Ёнилғи сарфлаш етти йиллик давомида 4 ҳисса қисқарди. Тепловозлардан фойдаланиш унуми 1958 йилга нисбатан 1,7 баравар ортди.

Зилзила Тошкентни бешикдек тебратиб турган паллаларда бутун мамлакат нигоҳи Ўзбекистон пойтахтига қаратилди. Қўшни темир йўлдан юк қабул қилиш бирданига 25 процент ўсди. Тошкент узелидаги иш ҳажми июнь ойида апрелдагига қараганда 1,5 ҳисса кўпайди. Темир йўл узели атрофида 14 километр узунликдаги 17 та тармоқ йўли тикланганда ҳам Тошкент қурилишларидаги суръатга зўрға дош берди.

УЧИНЧИ ҚИЁС. Совет ҳокимиятининг 50 йили мобайнида Ўрта Осиё магистралида юк обороти ҳажми 100 баравар ортди. Ўнинчи беш йилликда оғир юкли поездларда нормадан зиёд 304 миллион тонна халқ хўжалиги юклари ташилди. Беш йил ичида магистрал Бутуниттифоқ социалистик мусобақасида саккиз марта ғолиб чиқди. Ўн биринчи беш йиллик ҳам темир йўлчиларга катта муваффақиятлар келтирди. Бироқ...

ЖАМҒАРГИН-ДА, КЕЙИН САРФЛА

Сир эмас, кейинги 10-15 йил ичида «Даромадга қараб буромад» деган халқ мақолидан юз ўгирилди ҳисоб. Топилганига қараб харажат қилишдан чекинилди. Фойда-зиён ҳисоб-китоб қилинмади. Хўжаликлар, жумладан, темир йўл хўжаликлари ҳам қарзларга ботди.

Партия XXVII съезди аҳволга ойдинлик киритди. Энг муҳими, деб таъкидлади съезд, иқтисодий ўсиш суръатларини жадаллаштириш зарур. Шунинг ўзи кифия эмас. Суръатни жадаллаштириш учун эса ишлаб чиқаришни бутун чоралар билан интенсив ривожлантириш талаб қилинади. Фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, экономика структурасини қайта қуриш, бошқарувнинг самарали шаклларини жорий этиш, меҳнатни ва ўз-ўзини бошқаришнинг мақбул усулларига ўтиш «чўнтакни бутун» қилади, даромадни кўпайтиради, буромадда «қўл узун» бўлишига шароит яратади.

Темир йўлчилар партиянинг тараққиётни жадаллаштириш режаларини ёқлабгина қолмадилар, улар партия белгилаган янги вазифаларни амалий ҳаракатга асос қилиб олдилар. Магистралчилар: «Жамғаргин-да, кейин сарфла!» шиорини илгари сурдилар. Бунда уларга Белоруссия темир йўлчилари тажрибаси қўл келди. Гап давлатдан қарз олиш эмас, балки маблағларни ҳақиқатан ишлаб топиш, магистралнинг ички ресурсларидан излаш ҳақида борарди.

Қардошлар тажрибасининг моҳияти — оз штат билан кўп иш бажаришдан иборат. Бунда мўлроқ маош олиш шарти ҳам мужассам. Магистралдаги кам фаолиятли бўлинмалардан 5 таси ва 47 та корхона тугатилди.

Иккиланганларга вазифанинг оғирлиги, лекин бажариш мумкинлигини тушунтиришга тўғри келди. Меҳнат коллективларида ошкоралик муҳити тиклана бошлади. Штатларни қисқартиришда ҳуқуқий жиҳатлар аниқ ҳисобга олиниши шарт қилиб қўйилди. Қуйи бўғинлардан ташаббуслар чиқа бошлади. Масалан, Самарқанд узелини олайлик. Локомотив депоси устахонаси коллективи иш вақти зое кетишини тугатиш, меҳнатни ташкил этишни такомиллаштириш ҳисобига 17 киши штатини қисқартиришни таклиф этди. Қўшни корхона — вагон депосининг Бубнов бригадаси эса 8 процент ишчини қисқартирган тақдирда ҳам вагонлар ремонти топшириғи ошириб бажарилиши мумкинлигини маълум қилди. «Поездлар оғирлиги», «Тезлик» деб номланувчи илмий-техника программалари жорий этилишичи? Булар юк поездлари ўртача оғирлигини 1985 йилги даражадан 31 тонна ошириш, поездлар ҳаракати тезлигини соатига 3,3 километр жадаллатиш имконини беради. Шу программалар яна қарийб 800 ишчи ўринларини ҳам бўшатади.

Янги ТЭП-70, 2ТЭ-116, 2ТЭ-10 м, 3ТЭ-10 м тепловозлари олиниши билан йўловчи ва юк ташиш сифатида жиддий ўзгаришлар юз бермоқда. 1985 йилдан эътиборан ташиш жараёнларини бошқаришнинг автоматлашган системасига ўтилди. Бошқарувдаги бу янгилик мавжуд аҳволни олдиндан чамалаш, поезд ва вагонлар ҳаракатини планлаштириш, аниқ мақсадни кўзлаб иш юритиш имконини бераётир.

Йўловчиларга хизмат кўрсатишда туб ўзгаришга эришишдан иборат долзарб вазифа ҳал қилинмоқда. Йўловчи ташишни тезлаштириш чоралари кўриляпти. 53 йирик шаҳар корхоналари билан 13 вокзал ўртасида буюртмалар юзасидан шартномалар тузилган. Ўнлаб янги автомат юк сақлагич камералар, поездлар ҳаракати, билет олиш ҳақида маълумот берувчи мукаммал қурилмалар ишлаб турибди. Ўрта Осиё республикалари бир-бирига яқин бўлиб қолди. Тошкент — Ашхобод, Тошкент — Душанба оралиғида 2 та тезюрар поездларга маиший хизмат кўрсатиш вагонлари тиркаш мўлжалланмоқда. Дастлабки шундай вагон-дўкон, вагон-кинотеатр Фарғона бўлинмасида ишлатиляпти. Мутахассислар ҳисобига кўра, янги аср бошига бориб йўловчилар ташиш обороти Ўзбекистоннинг ўзидагина 5 миллиардга етади. Ишлаб топилган маблағлар ҳисобига Хўжакент ва Шоҳимардонда пансионатлар очиш мўлжалланган.

Ҳа, магистралчилар ғолиблик сари йўл олдилар, янгича ишлаш усулларини ўрганиб олмоқдалар. Темир йўл коллективи 1987 йил Бутуниттифоқ социалистик мусобақасида ғолиб чиқиб, КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғини қўлга киритди, 1988 йил биринчи квартали планлари ҳам ошириб бажарилди.

Байроқдор темир йўлчилар фаолиятига синчиклаб назар солиш шуни кўрсатадики, магистралчилар ҳамиша ҳам равон йўлдан бормадилар — хатолар, камчиликларга йўл қўйилди. Кейинги 15 йилда темир йўлда юк ташиш ҳажми 1,7 баравар ортди-ю, сифат кўрсаткичлари ёмонлашди: поездлар ҳаракати тезлиги пасайди, вагонларнинг бекор туриши ортди. Оқибатда вагонлар обороти 40 соат секинлашди. Локомотивлар унуми 10 процент тушиб кетди. 1985 йил бошида 20.000 вагон нормадан зиёд туриб қолди. Магистрал бўйича 1984 йил плани фақат уч кўрсаткич — поездларни жўнатиш, поездларнинг ва вагонларнинг статистик оғирлиги бўйичагина адо этилди. Бўлак кўрасткичлар плани барбод берилди. Бунга асосан кадрлар билан ишлашдаги нуқсонлар сабаб бўлди.

Очиқ айтиш керак, нуқсонлар ҳануз таг-томиригача барҳам топгани йўқ. Юз берган хатолар, камчиликлар сабоқ бўлиши керак. Поездлар ҳаракати хавфсизлигини таъминлашда ҳушёрликни кучайтириш, кадрлар масъулиятини ошириш — биринчи галдаги вазифа. Хато, камчиликларни тан олиш эмас, ундан тегишли хулосалар чиқариш муҳим. Шундай қилиш байроқдорларга муносиб иш бўлур эди.

Октябрь революцияси орденли Ўрта Осиё темир йўли коллективи қайта қуриш, туб иқтисодийислоҳот талаблари асосида бунёдкор меҳнат жабҳасида ғолибона қадамлар қўйган экан, бу — магистралда поездлар қатнови бошланганы 100 йиллиги қутлуғ санасига муносиб тортиқ деб биламиз. Юбиляр магистрал локомотивлари бундан буён пўлат излар устида қиялликлар, мураккаб баландликларни писанд этмай, замона жадвалига мос ҳаракат қилишига тилакдошмиз.

Жўра ХОЛҚОСИМОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

Суратда: Тошкент тепловоз депосининг илғор машинисти, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ҳ. Исамуҳамедов Совет Армияси сафида хизмат қилаётган ўғли Фарҳод билан. В. Молгачёв фотоси.

• Ташвишли сигнал

СУТ СОВУТИШГА СОВУҚ МУНОСАБАТ

Эндиликда Гулистон районидаги Фрунзе номли колхоздан область марказидаги сут заводига фақат юқори сифатли сут келтирилмоқда. Бунинг устига уни етказиб бериш илгаригидан анча арзонга тушмоқда.

Узоқов номли, «Шоликор», «СССР 50 йиллиги», «Боёвут» совхозлари ҳамда бундан бир неча йил илгариёқ қайта ишлаш корхоналари билан бирлашиш йўлига ўтган Мирзачўлдаги бошқа бир қанча хўжаликлар фермаларининг ходимлари маҳсулот тайёрлаш янги системасининг нафини тўла-тўкис баҳоладилар. Бу нарса заводларга ҳам наф келтирмоқда — маҳсулот сифати яхшиланмоқда.

Бироқ янги система областда яхши жорий этилди, деб айтишга ҳали вақт эрта. Бунинг устига аҳвол ҳатто ёмонлаша бошлади. Ўтган йили сутни марказлаштирилган тарзда ташиб келтириш топшириғининг ярми бажарилди, шу ҳолнинг ўзиёқ ташвишлидир.

Бунинг сабаби равшан — фақат совутилган сутгина марказлаштирилган тартибда ташиб келиниши керак. Аммо хўжаликлардаги 38 та совутиш қурилмасининг ярмидан кўпроғи ишламаяпти.

Баъзи нарсалар: насослар, автоцистерналар, сут сақланадиган идишлар, ювиш учун қайноқ сув тайёрланадиган қурилмалар етишмаётгани ҳам янгиликнинг жорий этилишига халақит қилмоқда. Энг асосийси эса хўжаликлар ва РАПО техника хизматлари замонавий ускуналари бўлган сут блокларига, айниқса совутиш қурилмаларига хизмат қилувчи малакали кадрларга эга эмас.

Афсуски, область агросаноат комитетининг мутахассислари шу фактларни қайд этишдан нарига ўтмай, айбни РАПОга ағдармоқдалар. РАПОдагилар эса ўз навбатида область агросаноат комитетини кўрсатмоқдалар. Улар ўртасидаги баҳс давом этмоқда, иш эса жойидан силжимаяпти.

Г. ОГОРОДОВ,
ЎзТАГ мухбири.

ПАВЛОГРАДДАГИ ПОРТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ғарб агентликлари Украинанинг Павлоград шаҳрида портлаш юз берганлиги тўғрисида хабар тарқатди. Шу муносабат билан СССР Ташқи ишлар министрлиги ахборот бошқармасида ТАСС мухбирига қуйидагилар маълум қилинди:

12 май Москва вақти билан соат 7 дан 15 минут ўтганда «Павлоград химия заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасининг саноат кўламидаги портловчи моддалар оралиқ омборида юк ортиш-тушириш ишлари бажарилаётганида портлаш рўй берди. 12 тонна аммонит портлади. 3 киши ҳалок бўлди, 5 киши касалхонага ётқизилди. Бу завод саноат кўламида портловчи моддалар: қоятош аммонити, аллюмотол ва бошқа аммонитлар ишлаб чиқаради. Авария бўлганлиги ва одам соғлиғи ҳамда атроф муҳит учун хатарли оқибатлар йўқлиги тўғрисида 12 май соат 16 дан 15 минут ўтганда Павлоград шаҳар ижроия комитетининг раиси И. Н. Приходько Павлоград шаҳар радиоси орқали, 13 майда эса халқ депутатлари область совети соғлиқни сақлаш бўлимининг мудири В. П. Головченко Днепропетровск область радиоси орқали маълум қилдилар.

Портлаш сабабларини аниқлаш учун заводда комиссия ишламоқда.

• *Мавзуга қайтиб*

ЖАРОҲАТ
ИЛДИЗЛАРИ ЙЎҚОЛСИН

«Жароҳат» сарлавҳали мақолада («Совет Ўзбекистони» 23 февраль) оиладаги оғир маънавий-психологик муҳит қандай қилиб Вобкент районидаги Охунбобоев номли колхозда истиқомат қилаётган комсомол аъзоси Башорат Саъдуллаевани сўнгги қадамга мажбур этгани ва бу воқеага лоқайд қараётган район партия, совет, комсомол ташкилотлари, хусусан, Харгўш қишлоқ Совети, хотин-қизлар кенгаши фаолияти танқид қилинган эди.

Шундан кейин газетхонлардан кўплаб хат-хабарлар олдик. Улардан бир қисми газетанинг 4 ва 25 март, 15 ва 29 апрель, 11 май сонларида эълон қилинди. Бухоро область ва Вобкент район партия комитетлари мақолада кўтарилган масалаларни бюро мажлисида алоҳида муҳокама қилиб, редакцияга жавоб йўллашган. Унда Б. Саъдуллаеванинг уй-жой хусусидаги аризаси инобатга олингани, Охунбобоев номли колхознинг 6-бригадасида боғча учун жой ажратилиб, Саъдуллаева боғчага тарбиячи этиб тайинлангани хабар қилинади. Лекин бизни бошқа нарса таажжублантиради. Наҳотки, фақат бир оилани уй-жой билан таъминлашга ваъда бериш, бир аёлни ишга жойлаш ва бунинг учун бир бригадада боғча очиш билан «Жароҳат»да кўтарилган масалаларни ҳал этилди, деб ҳисобласак! Бу юзакичилик, бир пайтлардагидек бир ёқлама, енгил-елпи чоралар билан кифояланиш ҳолатларига қачон чек қўйилади, ахир!

Башорат деганимизда Башоратларни, боғча-яслига муҳтож унинг икки боласи ҳусусида сўз юритганда юзлаб, минглаб ана шундай болакайлар кўзда тутилган эди-ку! Бу шуни кўрсатадики, ҳали жойларда партия комитетлари, совет органлари ўз ишларини тубдан қайта қуриб олишга чинакамига киришмаганлар. Шу муносабат билан биз яна мавзуга қайтиб, Вобкент хотин-қизлари ҳаёти, меҳнатини ташкил этишга тўғаноқ бўлиб қолаётган иллатларни рўй-рост кўрсатиб беришни лозим топдик.

...Вобкент районидаги Бухоро тўқимачилик комбинати филиали ишчи-хизматчиларининг учдан икки қисми хотин-қизлар. Биринчи сменада ишини тугатган қиз-жувонлар комбинат клубига тўплана бошлади. Ишдан чарчаб чиқишгани, уйда болалари, уй юмушлари кутаётганига қарамай, уларни бугунги учрашув жуда-жуда қизиқтираётгани сезилиб турарди. Уларга саволлар ёзилган анкета тарқатганимизда, бу кайфият янада кучайди. Саволларга қандай жавоб ёзаман, деб бирортаси ён-веридаги дугонаси билан «маслаҳатлашгани» йўқ. Негаки ҳар қайсиларининг кўнглида поёнига етган гаплар, обдон ўйланиб, ечимини кутаётган муаммолар бор эди.

«Кўриб турибсиз, мавжуд клубга комбинат ишчиларининг бешдан бир қисмигина сиғади. Ишчиларнинг ҳаммалари иштирок эта оладиган катта йиғилишлар, тантанали учрашувлар, турли тўгараклар машғулотлари ўтказиб туриладиган катта клубга муҳтожмиз. Комбинат территориясига яқин жойда ҳам, қишлоғимизда ҳам кинотеатр йўқ. Ҳаммом қурилмаган, йўлларимиз нобоп, автобус ёмон қатнайди». Г. Турдиева, Н. Худойбердиева, Г. Раҳматова — «Зарафшон» колхози, З. Эсонова — «Ильич 100 йиллиги» колхози.

«Болаларимиз учун лагерлар етишмайди». **О. Ҳамраева,** ишчи.

«Қишлоғимизда магазин йўқ. Кўчаларимизда чироқ ёнмайди.» **М. Бобоева,** «Ленинград» колхози.

«Хотин-қизлар клуби ташкил этиш керак. Унда ҳаёт кўрган онахонларнинг уй-рўзғор ишлари, турмуш тажрибаларидан сабоқ эшитсак». **Б. Комилова,** бухгалтер.

«Узагропромстрой» бирлашмасининг ишчилар таъминоти бошқармасига қарашли 7-магазин хизматидан норозимиз. Магазинчи 1 сўм 60 тийинлик чойнакни 3 сўмдан пуллади. Бу ҳақда шаҳар Совети сессиясида танқид билан чиқдик. Афсуски, гапларимиз қумга тушган сувдек сингиб кетди. Магазинчи Бахшанда Хонова эса: «Қўлларингдан нима ҳам келди», дегандек бамайлихотир ишлаб юрибди», **С. Шукурова, Г. Ражабова, М. Бобоева,** тўқимачилик комбинати ишчилари, шаҳар Совети депутатлари.

«Комбинатда терапевт врач йўқ, физиотерапия даволаш кабинетлари эса биз учун бир орзу. Бирон касалликни аниқлаш керак бўлса, район шифохонасига йўлланма беришади. Хусусан, мен марказга қатнаб врач қабулига навбат кутиб, асабларимни ишдан чиқардим. Яқинда Мастура Тожиева ишдан кетаётиб, йўлда ҳушидан кетиб қолибди. «Тез ёрдам» касалхонага элтибди. Кўричакни операция қилишибди. Ахир, неча вақт иш пайтида у вой-войлаб юрган эди. Врач бўлганда эҳтимол бунинг олди олинармиди», **С. Шарипова,** ишчи.

«Гинеколог врачимиз беморларга ниҳоятда эътиборсизлик билан қарайди. Ҳомиладор аёлларни кўриб, текшириб эмас, балки сўзига қараб ҳомиласини белгилайди. Шунинг учун ҳам бировнинг декрет отпускаси муддатидан ўтиб кетади, бошқасининг эса эрта кўзи ёриб қолади. Илғор йигирувчи Қумрия Ражабова декрет отпускасига чиқолмай юрди. Гинеколог битта донор олиб келсанг, отпускангни олиб кетаверасан, деб унинг олдига шарт қўйган эдида. Буни қарангки, ҳомиладор аёл қонуний отпускасини ололмай хуноб бўлсая... Гинекологдан мен ҳам норозиман. Биринчи фарзандим тушди, иккинчи ҳомилам яхши ўсмаяпти. Врач эса бепарво. Маслаҳат бермайди, даволамайди. Ахир, мен она бўлишни орзу қиламан». **Ф. Раҳмонова,** контролёр.

Вобкентлик 22 ёшли Муҳаббат Норова ҳам район марказий шифохонаси туғуруқхона бўлимига келганда врачларнинг қўполлиги, совуққонлиги ва шафқатсизлигига дучор бўламан, деб ўйламаганди. У врачларга меҳр билан халоскорим, деб қараганди. Афсуски, ўзи ҳам, боласи ҳам нобуд бўлди. Ваҳолонки, ҳомиладор аёл варақасида бирон-бир хавфли касаллик аломати ёзилмаган. Вобкент район «Пахта учун кураш» газетаси ўтган йилнинг 14 ноябрь сонида бу воқеага бағишланган «Бағритошлик» мақоласини эълон қилди. Мақола ўқувчиларни ҳаяжонлантирмай қолмади, албатта. Кўплаб ҳамдардлик хатлари келди. Афсуски, газета ўзи кўтариб чиққан долзарб мавзуни охиригача етказмади. Ҳомиладор аёлнинг ҳалок бўлиш сабаблари ва сабабчиларини рўй-рост очиб ташламади. Натижада районда болалар ўлими содир бўлиб турибди. Врачларнинг қўполлиги, совуққонлиги тўғрисидаги шикоятларнинг чеки йўқ. Шифохоналар, поликлиникаларда беморларга хизмат кўнгилдагидек эмас.

Хотин-қизларнинг ишлаб чиқаришдаги меҳнат шароитларини яхшилашга ғамхўрлик сезилмаяпти. Қишлоқларда турмуш маданияти паст. Одамлар бу ҳақда ошкора, баралла овоз билан гапиришяпти. Партия ва ҳукуматимиз инсон омилини кучайтириш билан боғлиқ масалаларни ҳал этишни биринчи ўринга қўяётган экан, Вобкент район партия, совет ташкилотларининг бундан жиддийроқ, масъулиятлироқ яна қандай вазифаси бўлиши мумкин?

Харгўш қишлоқ Советига қарашли Тонготар қишлоғида боғча-ясли масаласи оғир. Қишлоқда 26 та боғча-ясли ёшидаги бола бор. Тўғри, бу рақам унчалик катта эмас. Лекин улар ҳам бошқа болалардек боғча-яслиларда тарбия олишга, оналари эса меҳнат қучоғида хизмат қилишга ҳақли. Ишлайман деган она 8 километр йўл босиб, боласини марказдаги боғчага элтиши керак. Бир кунда фақат боласини боғчага олиб бориб, олиб келиши учун 16 километр йўл босган онани бошқа ишга на ҳаваси, на масъулияти қолади. Шунинг учун ҳам қишлоқнинг аксари аёллари моддий қийинчиликларга қарамай уйда қолишни афзал билмоқдалар. Харгўш қишлоқ Советида 1292 боладан 450 тасигина боғча-яслиларга жалб этилган. Қишлоқ Совети территориясида бу йил боғча қурилиши планлаштирилмаган. Шундай экан, қишлоқлардаги 3116 хотин-қиздан атиги 1380 тасигина ижтимоий меҳнат билан банд эканини тушуниш қийин эмас. Қолганлари эса жамоат турмушидан, меҳнат коллективларидан ва жамоат ташкилотлари мададидан четда қолмоқдалар.

Боласидан кўнгли тўқ онагина актив меҳнат қилишга интилади. Афсуски, қишлоқ Совети территориясида ишлаб турган боғчалар ҳам талаблар даражасида эмас. «Феруза», «Дилором», «Нилуфар» боғчаларидаги таълим-тарбия, озиқ-овқат таъминоти паст савияда.

— Нилуфар номли боғчага мудира бўлиб тайинланганимга бир йил бўлди, — дейди Саодат Очилова. — Бир йил мобайнида болаларга бирон марта ҳам сариёғ, тухум, сметана берилмади... Тўғриси, колхоз нима берса, болаларга шуни пишириб берамиз...

Ясли группасидан тортиб катта группа болаларигача менюсида гўштсиз макарон шўрва билан шовла. Янги ишга туширилган «Дилором» боғчасининг ҳам ўз муаммоси бор. Қишлоқ Совети хотин-қизлар кенгашининг раиси Каромат Хидирова эса шундай боғчалардан бирида тарбиячи. Бундай нохуш манзаралар билан у ҳар куни бир неча бор тўқнашади. Афсуски, болалар ва оналар ҳаётига доир беҳисоб муаммолардан бирортасини ҳам колхоз правлениеси, колхоз партия ташкилоти йиғинига, хотин-қизлар кенгаши мажлисларига олиб чиқмаган.

Харгўш қишлоқ Советига қарашли 19 қишлоқда яшовчи хотин-қизларнинг эса кенгаш аъзоларига айтадиган дард-ҳасратлари йиғилиб қолган. Қишлоқда хотин-қизлар кенгаши эса йўқдек. У одамлар ҳаётига, оилаларга кириб бормайди. Шунинг учун ҳам одамлар ҳаётий муаммоларни ҳал этишда уни четлаб ўтишяпти. Хотин-қизлар кенгаши қишлоқ турмуш маданиятини кўтариш борасида ҳам қўл қовуштириб ўтирибди. Қишлоқ Советига қарашли иккита клуб бўм-бўш. Тўгаракларнинг номи бор-у, амалда ишламайди. Тўртта кутубхонадан фойдаланадиган китобхонларнинг асосий қисми эркаклар. Хотин-қизлар кенгашининг ўтган йилги йиғилиш қарорлари эса асосан йил давомида ўтказилган турли байрамларнинг ахборотидан иборат, холос.

Колхозчилар яшайдиган уй-жойларнинг аксарияти ораста эмас. Айниқса, болаларни озода тутиш, озода кийинтиришга эътибор ёмон.

Охунбобоев номли колхоз аъзоси Нусрат Раҳимова хонадони хўжаликдаги типик оилалардан бири. Ҳовли саҳнига гир айлана солинган хоналар бўм-бўш. Оиладаги саккиз фарзанд, келин-келбатлар билан ҳаммалари кираверишдаги кичкинагина бир уйчада тиқилиб ўтиришибди. Олди уйланиб, турмушга чиқиб ўзлари ҳам болалик бўлган саккиз ўғил-қизнинг онаси эндигина қирқ беш ёшга кирибди. Хорғин, ёшига нисбатан анча катта кўринади у. Юриш-туришидан ҳаловати кетган, жонсарак бу аёлга чидам, бардамлик тилашдан бошқа илож қанча?! Ахир, у ҳаммадан кеч ётиб, ҳаммадан эрта туришга одатланган. Дала мавсуми бошланганда-ку, асти сўраманг. Қуёш чиққунча бир тандир нон ёпиб, сигир соғиб, сутини пишириб-пиширмай ишга отланади. Тушликка чиққанда яна уйига ошиқади: супуриб-сидиради, бир дор кир ювиб, ёяди. Уй юмушлар битганидан хурсанд яна — далага чопади. Даладан — уйга, уйдан — далага...

«Колхозингиздан бўлак қаерларни кўргансиз, томоша қилгансиз, бирон жойга бориб дам олганмисиз, ёки даволанганмисиз?» — деб сўраб кўринг-а, бундай гап на унинг, на оиласининг ва на хўжалик бошлиқларининг хаёлига келган. Кинотеатрларга бориб турасизми, десангиз уйимдаги телевизорни кўришга вақтим йўғ-у, сиз кино-театр ҳақида гапирасиз-а, деб устингиздан кулади. Қани айтинг-чи, бундай аёл билан газета-журналларда чиқаётган қайси бир янгилик, қайси янги китоб ёки спектакль, кинофильмлар хусусида баҳс юритиш мумкин?! Бу ҳақда қанча гапирманг, аёллар турмуш тарзига ёпишмайди. Негаки, у бир хил яшашга ўрганган. Она қисмати оилага, бола-чақага фидойилик билан ўлчанади, деган тушунча бутун онгини, туриш-турмушини қамраб олган.

Фидойилик инсондаги энг яхши фазилат. Фидойиликка бошлаган фидойиликни табриклаш керак, албатта. Лекин аксари ҳолларда бунинг акси бўлиб чиқмоқда. Биз жон фидо оналарни асрай олмаяпмиз, авайлай олмаяпмиз. Нега шундай? Азиз онажонлар, оилангиз, бола-чақангиз, невара-чевараларингиз ҳақида минг бор қайғурганда ўзингиз ҳақингизда лоақал бир бор ўйланг. Ана шунда сиз оиланинг ҳар бир аъзоси билан баббаравар қадам ташлайсиз. Ҳаётнинг олдида борасиз.

Харгўш почтальони Аҳмад Ҳазратов қизини остона хатлаб кўчага чиқармай, уйида олиб ўтиргани ҳақидаги хабар кимни ҳаяжонга солмайди, дейсиз?! Бу воқеанинг хунук эканини Ҳазратовдан бўлак ҳамма тушуниб турарди. Лекин ота бир сўзли: «Фарзанд меники, у билан қандай хоҳласам, шундай муомала қиламан», — дейди. Балоғат ёшидаги қизига ҳатто кўпчилик олдида қўл кўтариб, хонадан ҳайдаб чиқариб юборди. Муҳтарам ота, қиз сизники эканига, уни одобга чақиришга минг бор ҳақли эканингизга ҳеч ким эътироз билдираётгани йўқ. Лекин фарзандини ҳурмат қилмаган, эркини бўғган отанинг хатти-ҳаракатларини қандай тушуниш керак? Эрта-индин қизингизни узатсангиз-у, куёвингиз билан қудангиз унга сиз қилган муомалани қилса, ишончимиз комилки, ёқа бўғишиб, қизингизни ҳимоя қиласиз.

Оилада эркин, бахтиёр ўсмаган қиз тушган хонадонда ҳам қимтиниб, журъатсиз бўлиб, ўз овозига, ўз ўрнига эга бўлмай яшайди. Қизларимиз бўлажак уй бекалари, бўлажак оналар. Улар қандай аёл, қандай она бўлишлари шу бугундан, оиладан бошланади.

— Шундай аёллар борки, ясан-тусанини кўриб анграйиб қоласан, — дейди Калинин номли колхоз экономист ёрдамчиси Самида Абдураҳмонова. — Қулоқларида қимматбаҳо зираклар, эгниларида кимхоб... Боласининг эса оёғида лоақал пайпоғи йўқ. Калишда, кир-чир. Улар болакайларини уришиб, жеркиб, силталаб боғчага ташлаб кетишади. Ўзлари эса кун бўйи лақиллаб юришади. Нима бало, бундай аёллар ўз ота-оналаридан меҳр-оқибат кўрмай, қўрсликда ўсишганми, деган ўйга борасан, киши.

Шаҳардан қишлоққа борган одамга биринчи навбатда қишлоқ турмуш маданияти яққол кўзга ташланади. Оиласи умумий даромадидан орттириб, уйига жиҳоз олиб, уни безайдиган хонадон бекаларининг дид-фаросатлари, орзу-ниятлари қизиқтиради сени. Минг афсуски, қишлоқ хонадонларининг аксариятида болаларнинг дарс тайёрлашлари учун стол-стул ҳам, дам оладиган каравот ҳам йўқ. Хотин-қизлар кирни қўлда ювишади, холодильникдан фойдаланишмайди. Қоқ ерга тўшалган полос устига дастурхон ёзиб овқатланишади. Қўша-қўша хоналар бўла туриб, болалар ёки ота-оналар учун алоҳида хоналар ажратилмаган.

Колхоз «Иқбол» кўрик-конкурси иштирокчилари билан мулоқотимиз ҳам худди шу мавзудан бошланди. Улар «Намунали хонадон» кўрик-конкурси иш бошлагани, унинг дастлабки ғолиблари кўп болалик оналардан Қирғизон қишлоғида яшовчи Барно Собирова ва Шаҳзода Мирзаева, Бойқон қишлоғида яшовчи Муҳиба Ниёзовалар экани билан фахрланаётганликларини айтишди.

— Қишлоқ турмуш маданиятини кўтариш учун ҳали жуда кўп иш қилишимиз керак, — деди Калинин номли колхоз раиси, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети аъзолигига кандидат, Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати Муҳтарама Наврўзова. — Маданият ҳар бир кишининг ўзидан бошланади. Бугун мен сиз қизларимни танқид қилмоқчиман, — раис синчковлик билан даврага қаради. — Орангизда турмушга чиқаётганда йигитига эркалик қилиб қимматбаҳо халқа, узук, кристал чопон олдирган ёки олдираётган қизлар ҳам ўтиришибди. Ёки ёлғонми? Уларнинг номларини айтишим шарт эмас. Лекин бир нарсани унутмангки, қайлиғини севган қиз уни аяйди...

— Ўтган йили колхоз илгариги йилдан 450 минг сўм кўп даромад олди. Бу колхозчилар хонадонлари даромади ҳам ўсиб бораётганидан далолат. Омонат касса дафтарчаларида минг-минг сўмлаб маблағлари бор одамлар ҳам йўқ эмас. Лекин улар шу маблағларнинг маълум бир қисмини ўзлари учун, уй-жиҳозларига сарфлашга кўзлари қиймайди. Йиллар давомида йиғиб-терганини бир кунда сочиб, даранглатиб тўй-томоша қиладиган одамларнинг уйига кирсангиз инсон нормал яшаши учун жуда зарур бўлган оддий уй анжомлари ҳам етишмайди, — гапида давом этди раис. — Ахир, ҳаётда инсондан қадрлироқ нима бор? Колхоз фермасида, чорвадорлар учун жуда яхши шароит яратилган. Яхши дам олиш хоналари, душхона, ошхона, врач кабинети, физиотерапия бўлимлари, текин овқатланиш... Афсус, минг афсуски, бу имтиёзлардан ҳам хотин-қизлар жуда кам фойдаланмоқдалар. Улар ўз соғлиқлари, маданий дам олишлари ҳақида, аввало ўзлари қайғуришлари керак.

Раиснинг куйинганича бор. Фермага борганимизда чорвадорлар учун яратилган ана шу қулай шароитларни кўриб кўзимиз қувонди. Булар комиссиялар келганда кўрсатиш учун тайёрлаб қўйилган кўргазмали қуроллар эмас, бу имкониятлар сиз учун онахонлар, опажонлар, дугоналар. Афсуски, ишдан кейин қолибми ёки иш ўртасидами, булардан сиҳат-саломатлигингизни тиклаш, дам олиш мақсадида фойдаланаётган бирортангизни учрата олмадик. Имкониятлар йўқлигидан хўп нолиб гапирасиз, борларидан эса фойдалана билмайсиз.

Калинин номли колхоз меҳнаткашларининг турмуш маданиятини кўтариш борасида бирмунча олдинга босиш бор. Колхоз правлениеси ҳатто газ плиталарини олиб келиб хонадонма-хонадон тарқатяпти. Кеча-кундуз ишлайдиган ясли-боғча, новвойхона қурилиши ҳақида қайғуряпти.

Энг муҳими бунда фидойи аёллар жуда кўп.

— Фарзанд кўрганимдан кейин қаттиқ касал бўлиб, ётиб қолдим, — дейди Калинин номли колхоз машинисткаси Юлдузхон Бахронова. — Эрим мен билан ажралиш ҳақида судга ариза берди. Менинг соғайишимни ҳам кутмай қайнонам ва қайнотам суд эшигида қолиб кетишди. Ниҳоят, мақсадларига эришишди. Кўриб турибсиз, мен соғайиб кетдим. Ўғлимни катта қиляпман. Эрим эса уйланиб олди. Агар унинг ота-онаси оғирвазминлик билан менинг соғайишимни кутишганда эди, оиламиз бузилиб кетмасди, ўғлим етим қолмасди...

Колхозчи Гулнора Раҳматова икки ёш боласи билан касалманд умр йўлдошини оқ ювиб, оқ тарайди. Етти боланинг онаси Сора Бозорова эса ўн йилдан буён кўзи ожиз бўлиб қолган эрининг бошида парвона. Таъзим, сизга, жонфидо аёллар!

Сиз ҳақингизда ўйлаганимда, колхоздаги 3 минг хотин-қиздан атиги 300 киши колхоз далаларига чиқиб меҳнат қилаётганидан ташвишланаман. Балки бунга хўжалигингиздаги ясли-боғча ёшидаги 1100 боланинг ҳаммаси болалар комбинатларига жалб этилмаганлиги асосий сабабдир. Район бўйича ҳам аҳвол яхши эмас. Боғча ёшидаги 11539 боладан 5061 болагина боғчага қатнайди. Бу болаларнинг ярмидан кўпи боғчага бормаслигини ёки навбатда турганлигини кўрсатиб турибди. Қўли банд оналарни меҳнат даргоҳлари, жамоат ишларига чорлаб бўладими?! Шунинг учун ҳам райондаги 37100 хотин-қиздан 14 мингтасигина ижтимоий меҳнатга, 4 мингтаси кутубхоналар, халқ университетлари машғулотлари ва клубларга жалб этилган. Буларнинг ҳам аксарияти қизлар. Наҳотки, бу фактлар маданият тарғиботчилари бўлган қишлоқ Советлари раислари, раис муовинлари, хотин-қизлар кенгашларини ғафлат уйқусидан уйғотмаса? Район партия, совет ташкилотларини ташвишга солмаса?!

Мен сизни бугунги кунингиздан юксакроқ ва гўзалроқ кўришни истайман. Болаларингизни ясли-боғчада кўнглингиздагидек еб-ичириб, тарбиялашса, новвойхоналар ёпадиган нонлар сиз тандирдан узиб оладиган сўлқилдоқ нонлардек тотли бўлса. Кийим тиктираман, деб ўн чақрим йўл босиб марказга қатнамасангиз, ательенинг ўзи ҳузурингизга ошиқса. Ярим фабрикатли магазинлар, лотоклар сизга пешвоз чиқса дейман. Жондан ширин фарзандларингиз билан биргаликда дам оладиган санаторийлар, профилакторийлар кўпайса дейман.

Бугунги дориломон замонда, афсуски, бу оддий нарсалар ҳамон қаерлардадир бир орзу бўлиб қолаётган экан, бунинг учун яна ва яна курашиш керак. Қишлоқларимизнинг сарвиқомат, дилбар қиз-жувонлари, онахон ва опахонлари сизни бугунги кунингиздан гўзалроқ, ҳа юксакроқда кўришни истайман. Сиз бунга муносибсиз, азизлар!

Дилбар МАҲМУДОВА,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

ОБЛИГАЦИЯЛАРИНГИЗНИ ТЕКШИРИНГ

1982 ЙИЛГИ ДАВЛАТ ИЧКИ ЮТУҚЛИ ЗАЁМИ

51-ТИРАЖИНИНГ

РАСМИЙ ЖАДВАЛИ

БУ ТИРАЖ 1988 ЙИЛ 15 МАЙДА ТАЛЛИН ШАҲРИДА ЎТКАЗИЛДИ.

Заёмнинг ўттиз саккиз разрядидаги серия ва облигацияларнинг қуйидаги номерларига ютуқлар чиқди.

серия номерлари	облигация номерлари	ютуқ миқдори (сўм билан)	серия номерлари	облигация номерлари	ютуқ миқдори (сўм билан)	серия номерлари	облигация номерлари	ютуқ миқдори (сўм билан)
200313	1—100	100	235257	041*)	1000	268207	066*)	5000
201550	089*)	500	235290	085*)	500	268413	1—100	100
201941	1—100	100	235535	063*)	1000	268823	094*)	500
202287	028*)	1000	235605	1—100	100	269317	1—100	100
202681	099*)	1000	235882	1—100	250	269504	1—100	250
202698	1—100	100	236171	074*)	5000	270374	012*)	2500
203225	063*)	500	236602	025*)	2500	270598	099*)	1000
204601	016*)	1000	236826	009*)	2500	271155	1—100	250
205157	1—100	100	237021	1—100	250	271384	094*)	500
205200	1—100	250	237502	061*)	1000	272286	081*)	500
205748	1—100	100	237898	063*)	1000	272660	1—100	100
205930	1—100	100	238830	072*)	1000	273819	1—100	250
206247	1—100	100	238995	071*)	500	274132	1—100	100
206597	028*)	1000	239009	033*)	1000	275547	065*)	500
207740	090*)	1000	239297	1—100	100	275703	007*)	1000
208050	1—100	100	239564	1—100	100	275796	009*)	2500
208457	005*)	10000	239670	065*)	1000	276085	097*)	2500
208763	056*)	500	240076	1—100	250	276464	003*)	1000
209938	081*)	1000	240672	099*)	1000	276674	1—100	250
210538	004*)	500	240692	045*)	500	276800	1—100	250
210602	1—100	250	241260	052*)	500	277528	1—100	250
212310	064*)	5000	241299	019*)	1000	277756	086*)	500
212399	1—100	250	241395	042*)	500	279172	048*)	500
212844	062*)	5000	241532	1—100	100	280040	058*)	2500
213544	072*)	1000	241711	087*)	500	280622	1—100	100
214520	1—100	100	242376	034*)	2500	281150	1—100	100
214789	079*)	1000	243286	078*)	1000	281526	060*)	500
214826	093*)	500	243501	092*)	500	282260	1—100	250
217673	1—100	250	244816	1—100	100	283075	033*)	2500
217723	1—100	100	244876	1—100	100	283992	1—100	250
218597	060*)	500	245360	1—100	250	284530	062*)	1000
218644	038*)	500	245858	081*)	500	284595	006*)	1000
218882	1—100	100	246637	030*)	2500	285089	021*)	500
218940	040*)	500	247734	003*)	1000	286266	008*)	500
219263	034*)	1000	247880	031*)	1000	286374	1—100	100
219419	077*)	1000	248377	1—100	250	286456	100*)	500
219698	053*)	2500	249252	023*)	1000	287358	1—100	100
220291	074*)	1000	249352	059*)	500	287375	043*)	1000
221227	1—100	250	249875	016*)	1000	287462	1—100	100
221967	020*)	1000	250421	1—100	100	288047	1—100	250
222702	032*)	500	250735	073*)	1000	288104	1—100	100
223108	066*)	1000	251850	007*)	1000	288358	004*)	1000
224012	1—100	250	253097	1—100	100	288620	1—100	250
224439	010*)	1000	253280	1—100	100	288793	1—100	100
224567	1—100	100	253464	100*)	1000	289421	096*)	500
224777	1—100	100	253807	046*)	2500	289541	1—100	500
225117	001*)	1000	254259	044*)	500	290011	077*)	500
225618	1—100	100	256306	030*)	500	290398	066*)	2500
225754	088*)	1000	257020	1—100	100	290546	052*)	2500
225842	081*)	500	257605	006*)	2500	290628	016*)	1000
225845	062*)	1000	258737	084*)	1000	290672	052*)	2500
225876	093*)	2500	259361	051*)	2500	290829	076*)	500
226431	038*)	1000	260281	020*)	2500	291526	046*)	500
226882	021*)	500	260319	071*)	1000	291547	1—100	250
227418	031*)	1000	260602	063*)	500	291972	003*)	1000
227703	088*)	1000	263053	064*)	2500	292283	002*)	1000
228097	034*)	500	263413	082*)	500	292450	069*)	2500
229228	098*)	1000	263488	014*)	500	292831	019*)	500
229414	1—100	100	264893	059*)	500	293206	1—100	100
230973	022*)	500	265585	1—100	100	294090	1—100	100
231199	1—100	100	266083	057*)	500	294338	039*)	500
231209	074*)	5000	266225	074*)	500	296698	1—100	250
232564	1—100	250	266305	068*)	1000	297212	1—100	250
232994	065*)	500	266568	002*)	1000	298591	027*)	1000
233280	046*)	500	267219	1—100	100	298988	1—100	500
234107	030*)	1000	267766	081*)	500	299522	1—100	100
			268105	027*)	1000	299742	070*)	500

Шу сериядаги облигацияларнинг қолган 99 номерига 100 сўмдан ютуқ чиқди.

Жадвалда 50 сўмлик облигацияларга чиққан ютуқлар кўрсатилган.

100 сўмлик облигацияларга бир хил миқдорда — 100, 250, 500 сўм ютуқ чиққан тақдирда ютуқ чиққан сериядаги облигацияларнинг барча номерларига, айнан 200, 500, 1000 сўм ютуқ тўланади. 100 сўмлик облигация номерларидан бирига 500, 1000, 2500, 5000, 10000 сўм миқдорида ютуқ чиққанда унинг иккинчи номерига 100 сўм чиқади ва облигация бўйича 600, 1100, 2600, 5100, 10100 сўм тўланади. 25 сўм қийматидаги облигацияларга 50 сўмлик облигацияга чиққан ютуқнинг ярми тўланади.

Ютуқ пулига ютуқ чиққан облигациянинг бевосита қиймати ҳам киради.

Мазкур жадвал расмий ҳужжат ҳисобланиб, СССР Жамғармалар банкининг муассасалари ана шу ҳужжат асосида газетанинг навбатдаги сони чиққан кундан бошлаб ютуқларни белгиланган тартибда тўлай бошлайди.

Ютуқлар тиражини ўтказиш комиссияси раиси — халқ депутатлари Таллин шаҳар Совети ижроия комитети раисининг ўринбосари — Э. Э-И. ЦЕРНАСК. Комиссия масъул секретари — Е. И. ДЕМИНА.

●

Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги М. Қориёқубов номидаги Ўзбек давлат концерт-филармония бирлашмаси

В. И. ЛЕНИН НОМЛИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

4 ИЮНЬ СОАТ 19.30 ДА

Ҳамза номидаги республика давлат ва Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотларининг лауреати, шоир

Абдулла ОРИПОВ.

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист

Аҳмаджон ШУКУРОВ

ва

«ЗАРАФШОН» ВОКАЛ-ХОРЕОГРАФИК АНСАМБЛИ

иштирокида

НАЗМ ВА НАВО КЕЧАСИ ЎТКАЗИЛАДИ

Билетлар СССР Халқлари дўстлиги саройи кассаларида соат 14.00 дан сотилади.

Ўзбекистон ССР Театр арбоблари союзи правлениеси Ўзбекистон ССР халқ артисти, Союз аъзоси

Муроджон АҲМЕДОВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Тил ва адабиёт институти коллективи институтнинг собиқ илмий ходими, филология фанлари кандидати

Ёқубжон ЖЎРАЕВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

• СПОРТ

ВЕЛОПОЙГА:

ҲАМОН ОЛДИНДА

Халқаро Тинчлик велопойгаси иштирокчилари тўққизинчи босқичда 196 километр йўл босишди. Пойгачилар Польшанинг Каменна-Гура, Легница шаҳарлари оралиғидаги масофани биринчи бўлиб босиб ўтишга ҳаракат қилишди. Бу сафар В. Штрауф (ГФР) маррада биринчи бўлди. Тоғ йўллари бўйлаб давом этган мазкур босқич баҳслари пешқадамлар мавқеига ўзгариш киритмади. Ҳамон шахсий ҳисобда У. Амплер (ГДР), умумкоманда ҳисобида совет велосипедчилари олдинда боришмоқда. Пойгачилар бугун дам олишади.

СССР КУБОГИ:

ФИНАЛЧИЛАР

Биллур соврин учун ўтказилган ярим финал учрашувлари мухлисларда катта қизиқиш уйғотди. Ўйинлар Москва ва Вильнюс шаҳарларида бўлиб ўтди. Пойтахт торпедочилари «Днепр» футболчиларини қабул қилишди. Қўшимча 30 минутлик учрашув охирида днепрчилар дарвозасига киритилган ягона тўп майдон эгаларига ғалаба келтирди. «Жальгирис» — «Металлист» ўйинида меҳмонлар муваффақият қозонишди. Харьков футболчилари 2:1 ҳисобида устун келиб, финалга йўлланма олдилар. Шундай қилиб, 28 май куни ҳал қилувчи ўйинда «Торпедо» ва «Металлист» командалари майдонга тушадиган бўлишди.

БИРИНЧИ ЛИГА:

ЙИРИК ҲИСОБЛАР

Навбатдаги тур ўйинларида йирик ҳисоблар қайд қилинди. 10 учрашувдан олтитасида дарвозалар бир неча бор ишғол этилди. «Карпати» — «Кузбасс» учрашуви 4:0 ҳисобида тугаган бўлса, «Ротор» — «Геолог» ўйини 4:1, «Кубань» — «Динамо» (Ст) учрашуви 1:4 ҳисобида якунланди. Учрашувларда дарвозаларга жами 29 та тўп киритилди. Лекин «Пахтакор» — «Таврия» ўйинида дарвозалар дахлсиз қолди. 52-минутда пахтакорчи М. Кабаев 11 метрли жарима тўпини аниқ нишонга ололмай, коллективни доғда қолдирди.

Редактор Л. ҚАЮМОВ.

• Тингланг, томоша қилинг

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

МТ-I. 7.00 — «120 минут». 9.05 — Арфа квартети чалади. 9.25 — «Зарба». Бадиий фильм, 4-серия. 10.50 — Янгиликлар. 11.00 — Мўъжизасиз-мўъжизалар. 12.10 — Музика билан интервью. 16.00 — Янгиликлар. 16.10 — Қайта қуриш прожектори. 16.20 — Ҳужжатли фильм. 16.50 — Нега ва нима учун? 17.20 — Эстония телевидениесининг программаси. 18.20 — Ҳар доим бўлсин қуёш! 18.50 — Инсон ва қонун. 19.20 — Дунё воқеалари. 19.40 — XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси олдидан. 20.05 — «Зарба». Бадиий фильм, 4-серия. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Америка билан учрашувлар. 23.15 — Бадиий қийматга эга эмасми? 24.00 — Нигоҳ.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Илмий-оммабоп фильм. 9.40 — Инсон ва буюмлар. 10.10 — Инглиз тили. 10.40 — Даҳшатли калтакесак ва унинг авлодлари. 11.10 — СПТУ ўқувчиларига. 11.40 — Илмий-оммабоп фильм. 12.00 — Инглиз тили. 12.30 — Илмий-оммабоп фильм. 12.55 — «Олмос камар». Бадиий фильм, 2-серия. 14.00 — Шаҳарлар ва йиллар. 15.00 — Янгиликлар. 15.10 — «Лабиринт бўйлаб узундан-узоқ йўл». Бадиий фильм, 3-серия. 18.35 — Янгиликлар. 18.45 — Ҳужжатли фильм. 19.05 — 1988 йил қўшиқлари. 20.25 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.40 — Ҳужжатли фильмлар экрани. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Рембрандт». Бадиий фильм. 24.00 — Янгиликлар. 00.10 — Тинчлик велопойгаси.

20 МАЙ, ЖУМА

●

УзТВ-I. 16.45 — «Бу ер менинг масканим». Бадиий фильм. 17.30 — Биология. 18.00 — Янгиликлар. 18.15 — Инсон боладикдан бошланади. 18.50 — Мультфильм. 19.00 — Бутуниттифоқ пионер ташкилоти туғилган кунга бағишланган катта байрам концерти. 20.00 — Ахборот. 20.15 — Комсомол прожектори 20.30 — Ахборот. 20.50 — Концерт. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — Телевизион миниатюралар театри. 23.25 — Ҳужжатли фильм. 23.45 — Бугун оламда нима гап?

УзТВ-II. 19.35 — «Хор бошлиғи ёки баҳорги олимпиада». Бадиий фильм. 20.45 — Шаҳар юмушлари ва ташвишлари. **Душанба.** 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш прожектори. 22.15 — «Қабул вақти 3 дан 6 гача». Телеспектакль.

РАДИО

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Ўзбекистон композиторларининг қўшиқлари. 9.30 — Най наволари. 9.45 — КПСС Марказий Комитети февраль Пленуми қарорлари — ҳаётга! 10.15 — Партия конференцияси олдидан ўйлар. 11.15 — Юность. 12.10 — Мелиоратор. 12.30 — Ўзбекистон Давлат телерадиоси дуторчи қизлар ансамблининг концерти. 13.00 — Ўзбекистон чорвадори. 13.30 — Пўлат магистраллар меҳнатчилари. Сизлар учун. 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.30 — «Гулхан» журнали саҳифаларида. 15.50 — Кичкинтойлар учун концерт. 16.00 — Дўстларимиз овози. 18.15 — Бизнинг социалистик турмуш тарзимиз. 18.30 — Совет экрани куйлари. 18.40 — Инсон ва қонун. 19.20 — Огонёк. 20.15 — Интернационал ва ватанпарварлик руҳида тарбиялаш — қайта қуриш муваффақиятларининг гарови. 20.30 — Хор ижросида халқ қўшиқлари. 21.30 — Қишлоқ меҳнаткашларининг талабларига биноан концерт. 23.10 — Бугун радиотеатрда.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

(«Советский Узбекистан»)
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР
Издается на узбекском языке

Редакция адреси: 700083, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Хатлар ва оммавий ишлар бўлими телефонлари — 33-21-43, 32-53-16, 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06.

Р. — 10789. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. А. — 116. ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12